

HÄÄDEMEESTE VALLA RANNAALADE OSAÜLDPLANEERING

Keskkonnamõju strateegiline hindamine

HÄÄDEMEESTE VALLAVALITSUS

HÄÄDEMEESTE 2015

Sissejuhatus	4
1. Häädemeeste valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise peamised eesmärgid ja sisu	5
1.1. Üldplaneeringu eesmärk ja vajadus	5
1.2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise objekt ning KSH ulatus	6
1.3. Keskkonnamõju strateegilise hindamise meetoodika	8
2. Üldplaneeringu seos teiste strateegiliste planeerimis-dokumentidega	9
2.1. Rahvusvahelised alusdokumendid.	9
2.3. Strateegilise planeerimisdokumendi ja KSH programmi koostajate ning ekspertide andmed.....	14
3.2. Looduskeskkond	17
3.2.1. Maakasutus	17
3.2.2. Piirkonna geoloogia ja mullastik	18
3.2.4. Taimkate.....	19
3.2.5. Loodusvarad.....	21
3.2.6. Kliima	21
3.2.7. Põhjavesi	22
3.3. Veekogud.....	22
3.4. Looduskaitse.....	24
3.5. Väärtuslikud maastikud	26
3.6. Sotsiaalne infrastruktuur	27
3.6.1. Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid	27
3.6.2. Haridus.....	27
3.6.3. Kultuur ja sport.....	28
3.6.4. Puhke- ja virgestusalad	30
3.6.5. Romantiline Rannatee.....	31
3.6.6. Rannalade osaüldplaneeringualale jäävad kirikud, kogudused ja kalmistud.....	31
3.7 Tehniline infrastruktuur.....	32
4. Üldplaneeringus käsitletavat alternatiivid	33
4.1. Häädemeeste valla rannakülade arengualternatiive	33
4.1.1. I alternatiiv: Taandareng ja vaikelu rannas	33
4.1.3. III alternatiiv: Koordineerimatu ehitustegevus ja arendajate omavoli	34
4.1.4. IV alternatiiv: Atraktiivne puhkepiirkond ehk suvine sumin rannakülades.....	34
4.1.5. Alternatiivide võrdlemine	34

4.2. Alternatiivide võrdlemine korduva üleujutusega ala piiri ja ehituskeeluvööndi määramisel.	36
4.3. Alternatiivide võrdlemine tiheasutusalade määramisel	37
5. Üldplaneeringu elluviimisega kaasnevad mõjud	37
5.1 Mõjud looduskeskkonnale, kaitstavatele loodusobjektidele ja Natura aladele	38
5.2 Mõju rannale ja kaldale	39
5.4. Mõju sotsiaal-majanduslikule ja kultuurikeskkonnale.....	42
5.5. Mõju maastikule ning kultuuripärandile	43
5.6. Mõju välisõhu kvaliteedile ja kliimamuutustele	44
5.7. Mõju pinna- ja põhjaveele	45
5.8. Jäätmekäitluse mõju	45
5.9. Elamu- ja ettevõtlusalade ja tehnilise infrastruktuuri mõjud	46
5.10. Erinevate mõjude omavahelised seosed ja piiriülese keskkonnamõju puudumine ...	49
6. Üldplaneeringu elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju seireks kavandatud meetmete ja mõõdetavate indikaatorite kirjeldus	49
7. Leevendavad meetmed planeeringu elluviimiseks.....	50
7.1. Leevendavad meetmed looduskeskkonna, kaitstavatele loodusobjektide ja Natura alade säilimiseks.....	50
7.2. Leevendavad meetmed ranna- ja kaldapiirkonnas	50
7.5. Leevendavad meetmed sotsiaal-majandusliku ja kultuurikeskkonna toimimiseks.....	50
7.6 Ennetavad meetmed maastike ja kultuuripärandi säilimiseks	51
7.7 Leevendavad meetmed välisõhu kvaliteedi hoidmiseks ja kliimamuutuste ennetamiseks.....	51
7.8 Leevendavad meetmed põhja- ja pinnavee kvaliteedi säilitamiseks	52
7.9 Leevendavad meetmed jäätmekäitluse mõjudele.....	52
8. Avalikkuse kaasamine KSH protsessi.....	52
Mõjude hindamise kokkuvõte	53
LISA 1. Kehtestatud detailplaneeringud rannaaladel	54

Sissejuhatus

Häädemeeste valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemusel leitakse tasakaalustatud ruumiline lahendus, mis arvestab arvestab majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi ning välditakse oluliste ja tõenäoliselt negatiivsete mõjude avaldumist.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise õiguslikuks aluseks on keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanähtemissüsteemi seadus, mille kohaselt on keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) üldeesmärk:

- 1) arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel;
- 2) tagada keskkonnakvaliteet;
- 3) edendada säästvat arengut.

KSH eesmärk on antud juhul tuvastada, kas uudse üldplaneeringu elluviimine võib tuua kaasa olulist ja/või tõenäolist keskkonnamõju võrreldes seni kehtivate planeeringute realiseerimisega.

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandega selgitatakse, kirjeldatakse ja hinnatakse strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõju ja peamisi alternatiivseid meetmeid, tegevusi ja ülesandeid arvestades strateegilise planeerimisdokumendi eesmärke ja käsitletavat territooriumi.

Aruande koostamise aluseks on Häädemeeste valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programm. Töö koostajad kasutasid aruande koostamisel olemasolevaid arengudokumente, planeeringuid, uuringuid, mõõtmisi, analüüse jne.

1. Häädemeeste valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise peamised eesmärgid ja sisu

1.1. Üldplaneeringu eesmärk ja vajadus

Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneeringu peamiseks eesmärgiks on määrata Häädemeeste valla rannaalade ruumilise planeerimise üldised põhimõtted ja ruumilise arengu suunad sh maakasutuse ja ehitustingimused.

Rannaalade osaüldplaneeringu lahendus annab võimalused erinevate valdkondade tasakaalustatud arenguks.

Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneeringu koostamise eesmärgid tulenevad Planeerimisseadusest ja tagavad säästva ning tasakaalustatud ruumilise arengu tingimused.

Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneeringu peamised ülesanded/teemad on:

1. Häädemeeste valla rannaalade arengueelduste ja võimaluste kujundamine ning nende tagamiseks ruumilise arengu põhimõtete kujundamine järgmistes valdkondades:

- elamualad
- turismi- ja puhkepiirkonnad
- rannala avalik kasutus ja selle tagamise võimalused
- tootmisalad
- teede ja läbipääsude sh kergliiklusteede lahendamine.

2. Rannaalade üldplaneeringu ellurakendamisega kaasneda võivate majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste mõjude ning looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamine (KSH);

3. Rannaalade üldiste kasutamise- ja ehitustingimuste andmine, samuti maakasutuse juhtotstarvete seadmine;

4. Tiheasustusega ja detailplaneeringu koostamise kohustusega alade määramine;

5. Väärtuslike alade ja objektide määramine ja kasutustingimuste seadmine:

- väärtuslikud maastikud ning ilusate vaadetega teelõigud ja vaatekohad;
- kultuurimälestised;
- mereranna ja veekogude kallaste alad;
- looduskooslused ja väärtuslikud põllumaad,
- väärtuslikud ehitised ja piirkonnad.

6. Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneeringus “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” rohelise võrgustiku täpsustamine ja toimimist tagavate tingimuste seadmine järgmistes valdkondades:

- Via Balticast ida poole jäävate rohevõrgustiku tuumalade ja mererannikut ühendavate rohekoridoride täpsustamine, mis tagaks loomade liikumise metsast mere äärde;
- rohekoridoride ja maanteed ristumiskohtade lahendamine;
- inimasustuse ja rohevõrgustiku konfliktialade leidmine ja lahendamine;

7. Teede ja tänavate, kergliiklusteede, sadamate ja lennuvälja vajaduse, asukohtade ning liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine;

8. Põhiliste tehnovõrkude trasside ja tehnorajatiste ning olemasolevate maaparandussüsteemide toimimist tagavate meetmete määramine;

9. Ranna ja kalda piiranguvööndi ning ehituskeeluvööndi täpsustamine;
10. Rannaniitude hooldamiseks ja kaitse alla võtmiseks ettepanekute tegemine;
11. Üldiste riigikaitsete vajaduste arvestamine ja vajaduse korral riigikaitse otstarbega maa-alade määramine
12. Kuritegevusriskide ennetamiseks ettepanekute tegemine planeerimise kaudu;
13. Maa-alade (maaüksuste) munitsipaliseerimiseks ettepanekute tegemine;
14. Maakonnaplaneeringu muutmiseks ettepanekud tegemine.

Ruumilise arengu kavandamisel Häädemeeste valla rannaaladel **keskendutakse eelkõige** valla arengu seisukohalt olulisemate valdkondadele, milleks on:

- keskkonna- ja ressursisäästlike tehniliste lahenduste planeerimine, projekteerimine ja ellurakendamine (hooned, küttesüsteemid, tehnovõrgud- ja trassid, kergliiklusteed);
- ettevõtlust ja turismivaldkonda toetav planeerimine- ja arendamine;
- kogukonnatöö ja külaelu edendamine.

Planeeringuga säilitatakse olemasolev väärtuslik looduskeskkond ja biotoobid ning neid kasutada jätkusuutliku majandusliku ja sotsiaalse arengu huvides. Valda puudutav perspektiivne arendustegevus näeb samaaegselt ette majandusliku arengu edendamise, oludega kohandumise ning looduse bioloogilise mitmekesisuse, maastiku ja kultuuripärandi kaitse kindlustamise. Samuti on oluline randadesse avaliku juurdepääsu võimaluste suurendamine, suunaviitade paigaldamine, avalike randade, loodus-, ajaloo- ja kultuuriväärtuste tähistamine ja korrastamine. Maakasutus ja ehitised ning ehitustegevusest tulenevad muudatused füüsilises keskkonnas peavad sobima olemasoleva kultuuripärandiga ning looduslike tingimustega.

Häädemeeste valla rannikupiirkonnas asuvad väärtuslikud looduskoskused, maastikud, üksikobjektid, vääriselupaigad, märgalad, pärandkoskused ja Natura 2000 võrgustiku alad. Planeeringuga on lahendatud nende sidumine ühtsesse rohelistesse infrastruktuuri ning säilitamiseks vajalike kasutustingimuste määramine.

1.2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise objekt ning KSH ulatus

Keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) objektiks on Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneeringuga kavandatav tegevus.

Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneering on algatatud Häädemeeste Vallavolikogu 11.12.2013 otsusega nr.101 „Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneeringu algatamine” Teated ilmusid väljaandes Ametlikud Teadaanded, maakonnalehes, ajalehes „Koduvald” ja valla kodulehel.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise objektiks Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneering, mis hõlmab rannikupiirkonda, mis piirneb idast Tallinn - Pärnu-Ikla põhimaantee (Via Baltica), lõunast Eesti Vabariigi piiriga ja põhjast Häädemeeste aleviku piiriga (vt joonis 1).

Joonis 1. Häädemeeste valla osa, millele algatati Häädemeeste vallavolikogu 11.12.2013 otsusega nr 101 Häädemeeste valla rannalade osaüldplaneering

Mõjuala ulatuseks loetakse planeeringuala. Keskkonnamõju ruumilist ulatust hinnatakse lisaks planeeringualale vajadusel ka ümbritseval alal. Sealjuures hinnatakse erinevaid mõjusid erinevas ruumilises ulatuses ja koosmõjus, sõltuvalt sellest, kus konkreetset mõju saab lugeda oluliseks. Mõju ulatust täpsustatakse planeerimise ja KSH käigus.

Rannikupiirkonna planeerimine ja majandamine peab soodustama säästlikku arengut ja kindlustama elanikele sobivad elamistingimused ning garanteerima rannajoone dünaamilise tasakaalu, bioloogilise mitmekesisuse ja kultuuripärandi säilimise. Rannalade planeerimisel tuleb respektida rannikualade spetsiifilist rolli, piirkondliku eripära, maa ja mere interaktsioone, meretranspordi võimalusi ja kalanduse arengut.

Häädemeeste valla rannalade osaüldplaneeringu eesmärgiks on seada tingimused rannalade säästvaks ja tasakaalustatud ruumiliseks arenguks, planeerimiseks, maakasutuseks ning ehitamiseks.

Häädemeeste valla rannalade osaüldplaneering koostatakse kooskõlas Pärnu maakonnaplaneeringustes (sh koostatavas) ja Häädemeeste valla arengukavas seatud eesmärkidega.

1.3. Keskkonnamõju strateegilise hindamise metoodika

Häädemeeste valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamisel kasutatakse integreeritud analüüsi, milles arvestatakse sotsiaal-majandusliku, loodus- ja kultuurikeskkonda.

Keskkonnamõju strateegilise hindamisel kasutatavad meetodid:

- kirjeldatakse kavandatavaid tegevusi ja võrreldakse võimalikke alternatiivseid lahendusi ja nende mõjusid;
- analüüsitakse kogutud kvalitatiivseid andmeid, intervjuude käigus kogutud andmete alusel tehakse teksti ja dokumendianalüüs;
- analüüsitakse registritel põhinevaid kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid andmeid looduskeskkonna, majanduse, tehnilise infrastruktuuri ja sotsiaalse keskkonna kohta;
- analüüsitakse kavandatavast maakasutuse spetsiifikast tulenevaid probleeme ja valdkondi, milleks võivad olla rohevõrgustik, kaitsealad, elamu- ja tööstuspiirkonnad, veevarustuse ja kanaliseerimise küsimused, puhke- ja virgestusalade piisavus ja võimalik kasutuskooormus, liiklusega seotud aspektid, kergliikluse arendamine jms;
- hinnatakse võimalikke kumulatiivseid mõjusid;
- analüüsitakse kavandatava tegevuse vastavust planeeringute, arengukavade ja õigusaktidega;
- antakse soovitusel võimalike negatiivsete mõjude vältimiseks ja leevendamiseks.

KSH käigus selgitatakse välja planeeringuga kavandatavad tegevused, millel võib eeldatavasti olla nii positiivne kui ka oluline negatiivne mõju. Planeeringulahenduse väljatöötamise üheks põhimõtteks on, et kavandatav tegevus avaldaks tulevikus planeeringuala keskkonnale kokkuvõttes positiivset mõju.

Negatiivne keskkonnamõju on oluline juhtudel, kui see:

- eeldatavalt ületab tegevuskohas looduskeskkonna taluvust;
- põhjustab looduses või sotsiaal-majanduslikus keskkonnas pöördumatuid muutusi või seab ohtu inimese tervise või heaolu, samuti kultuuripärandi või vara.

Alternatiivide võrdlemine toimub järgmiste kriteeriumide alusel:

- vastavus õigusaktidega kehtestatud nõuetele;
- teostatavus ja otstarbekus, tuginedes sotsiaalse, kultuurilise, majandusliku ja looduskeskkonna aspektidele;
- maksumus või majanduslik otstarbekus.

Õigusaktiga vastuolus olev alternatiiv ei saa olla reaalne, kui just ei ole oodata õigusakti muutmist. Reaalne ei saa olla ka teostamatu alternatiiv. Välistada tuleb ka ebamõistlikult kalleid alternatiive, kuigi piir ebamõistliku ning reaalse maksumuse vahel ei pruugi alati selge olla.

Alternatiiv võidakse kõrvale jätta, kui osapooled üksmeelselt tõdevad, et see põhjustaks täiesti vastuvõetamatu keskkonnamõju sh sotsiaalse, kultuurilise ja majandusliku mõju.

Töö koostajad kasutavad aruande koostamisel piirkonna kohta tehtud varem koostatud arengudokumente, planeeringuid, uuringuid, mõõtmisi, analüüse jne.

Planeeringu ja KSH koostamisel võetakse arvesse paljude seniste uuringute tulemusi ning koostatakse keskkonnamõju hindamine arvestades kehtivate seadusandlike aktide aluseks olevat ning teaduslikult tõestatud kaasaegseimat informatsiooni. Kogutud ruumiandmed integreeritakse ja visualiseeritakse kaardidokumentides (GIS analüüs).

Keskkonnamõjude strateegilisel hindamisel analüüsitakse avalikkuse ettepanekuid ja tuuakse välja nendega arvestamise või mitteamvestamise põhjendused.

2. Üldplaneeringu seos teiste strateegiliste planeerimis-dokumentidega

2.1. Rahvusvahelised alusdokumendid.

Euroopa regionaalse/ruumilise planeerimise harta ehk **Torremolinose Harta** (kiideti heaks 20.mail 1983 Euroopa Nõukogu liikmesmaade planeeringuministrite konverentsil Hispaanias, Torremolinoses).

Euroopa regionaalse/ruumilise planeerimise harta annab planeerimisalased juhised **rannikualadel ja saartel**. Hartas on toodud, et massiline turismi ja transpordi areng Euroopas ning rannikualade, saarte ja mere industrialiseerimine nõuab **rannikualadel ja saartel** tasakaalustatud arengu ja koordineeritud urbaniseerumise tagamiseks vastava poliitika rakendamist. Samal ajal tuleb silmas pidada keskkonna säilitamise nõudeid ja piirkondlikku eripära. Respekterida tuleb ka rannikualade spetsiifilist rolli ja funktsioone maa ja mere suhte ning meretranspordi võimalustega seoses.

Läänemerepiirkonna territoriaalne arenguperspektiiv (Long Term Perspective for the Territorial Development of the Baltic Sea Region, VASAB 2030). Häädemeeste valla rannalade arengu aluseks on VASAB 2010 (Visioonid ja Strateegiad Läänemere regioonis 2010) koostöödokumendi raamides 1996.a. Tallinnas toimunud ministrite konverentsi programmdokument „Soovitused Läänemere rannikualade planeerimiseks”, mille raames töötati välja ühised rannikualade ruumilise planeerimise eesmärgid ja soovitused.

Programmdokumendis käsitletakse rannikualade arengu juhtimist arvestades sotsiaalset, majanduslikku ja ökoloogilist keskkonda, kusjuures on vajalik planeeringualase tegevuse koordineerimine ja kooskõlastamine. Rannikupiirkonna planeerimine ja majandamine peab soodustama säästlikku ja tasakaalus arengut ja kindlustama elanikele sobivad elamistingimused ning bioloogilise mitmekesisuse ja kultuuripärandi säilimise.

Euroopa regionaalse/ruumilise planeerimise hartaga fikseeritud sisulised muudatused tingisid uue termini - ruumiline planeerimine (ingl.k. spatial planning) kasutuselevõtmise. Hartas leidis kajastamist selleks ajaks praktikast saadud kogemus, et ulatuslikuma territooriumi planeerimine pole võimalik ilma sotsiaal-, majandus-, keskkonna- ja kultuuriaspektide tasakaalustatud käsitleseta, kusjuures territoriaalset planeerimist pole võimalik vaadelda lahus üldisest sotsiaal-

majandusliku arengu prognoosist või kavast. Planeerimine eeldab eri eluvaldkondade arengu prognooside sünteesi. Sellist sünteesitud ja interdistsiplinaarset (territoriaalset) planeerimist hakatigi nimetama ruumiliseks planeerimiseks.

Häädemeeste valla üldplaneeringu koostamisel on tasakaalustatult käsitletud erinevaid eluvaldkondi, nii sotsiaal-, majandus-, keskkonna- kui ka kultuuriaspekte. Kohalikul tasandil on võetud fookusesse kohalike arenguplaanide koordineerimine, arvestades regionaal- ja üleriigilise planeerimise põhihuvisid

Läänemere piirkonna ruumilise planeerimise põhimõtted ja tegevussuunad on esitatud dokumendis „Vision and Strategies around the Baltic Sea 2010“ (VASAB 2010).

VASAB 2010+ ruumilise arengu programm hõlmab järgmiseid tegevussuundasid:

- Linnaregioonide jätkusuutliku arengut tagav koostöö ;
- Rahvusvaheline koostöö sektoritevaheline koostöö ja strateegiliste arengusuundade määramine;
- Rahvusvaheliste üle-euroopaliste transpordikoridoride arendamine;
- Maapiirkondade ja tugevdamine ja tegvuste mitmekesistamine;
- Läänemere piirkonna rohevõrgustiku säilitamine;
- Rannikupiirkonna integreeritud planeerimine ja majandamine

Hinnatavas üldplaneeringus on käsitletud rahvusvahelise transpordikoridori Via Baltica arenguid, rohevõrgustiku säilitamist ja sidusust, aga ka rannikupiirkonna planeerimist.

2.2. Rannalade osaüldplaneeringu koostamisel arvestatud arengudokumendid ja projektid

Rannalade osaüldplaneeringu koostamisel arvestatakse järgmiste arengudokumentidega:

- üleriigiline planeering “Eesti 2030+”;
- Pärnu maakonna planeering (kehtestatud 21.12.1998 Pärnu maavanema korraldusega nr 164);
- koostatav Pärnu maakonna planeering (algatatud Vabariigi Valitsuse korraldusega 18.07.2013) ja keskkonnamõju strateegiline hindamine (algatatud Pärnu maavanema 29.07. 2013 korraldusega nr 399);
- Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneering “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”(kehtestatud Pärnu maavanema 20.05.2003 korraldusega nr 80);
- Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneering “Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2008-2015” (kehtestatud Pärnu maavanema 9.10.2008 korraldusega nr 112);
- Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneering “Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 92,0-170,0” (kehtestatud Pärnu maavanema 27.02.2009 korraldusega nr 32);
- Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneering (kehtestatud Pärnu maavanema 21.11.2013 korraldusega nr 646);
- Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu materjalid ja eskiislahendus (algatatud Vabariigi Valitsuse korraldusega 18.07.2013) ning keskkonnamõju

- strateegilise hindamise materjalid (algatatud Pärnu maavanema 29.07. 2013 korraldusega nr 399);
- Metsapoolse hoiuala kaitsekorralduskava 2012-2021
 - Häädemeeste valla arengukava aastateks 2014-2020;
 - Häädemeeste valla ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2015-2027;
 - Lääne –Eesti vesikonna veemajanduskava;
 - Häädemeeste valla üldplaneering (kehtestatud Häädemeeste Vallavolikogu 19.06. 2013 määrusega nr 8);
 - Häädemeeste vallas kehtivad osaüldplaneeringud:
 - Lemme telkimisala
 - Krapu telkimisala
 - Kabli ja Treimani supelrandade teemaplaneering
 - Metsapoolse hoiuala kaitsekorralduskava 2012-2021
 - Kabli looduskaitseala kaitsekorralduskava;
 - Häädemeeste vallas kehtivad detailplaneeringud (lisa 1).

Varem koostatud planeeringuid ja projekte:

1. P/a "Partisan" keskasula, asula ja farmi planeerimise skeem (Põllumajandusprojekt 1955, praegu Häädemeeste alevik);
2. P/A M.J.Kalinini nim. Keskasula, asulate ja farmide arhitektuur (Põllumajandusprojekt, 1955) planeerimise skeem (praegu Kabli küla ümbrus);
3. Häädemeeste asula generaalskema (Eesti Maaehitusprojekt, 1971);
4. Kabli-Treimani puhkeala planeerimise projekt (Eesti Maaehitusprojekt, 1972);
5. Treimani keskasula planeerimisprojekt (EKE Projekt, 1972);
6. Kabli puhkeala planeerimisprojekt (Eesti Maaehitusprojekt, 1979);
7. Penu küla (puhkeasula) planeerimise ja hoonestamise projekt (Eesti Maaehitusprojekt, 1979);
8. Kabli-Lemme ranna heakorrastuse detailplaneerimise projekt, (Kommunaalprojekt, 1981);
9. Ikla küla generaalskema (Eesti Maaehitusprojekt, 1985);
10. Suvilaehituskoooperatiivi "Vika" planeerimiskava (Pärnu rajooni TSN TK Vanemarhitekt, 1971);
11. Suvilaehituskoooperatiivi "Piknik" planeerimise projekt.(Pärnu Rajooniarhitekti Tootmisgrupp 1972-1982);
12. Pärnu KEK-i Kabli puhkeala planeerimine (EKE Projekt, 1975).

Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“ ruumilise arengu visioon näeb ette sobivate planeeringute abil saavutatud mõistliku tasakaalu vabaaja kasutuse, turismi, veekogude kaitse, riigikaitse ja majandustegevuse vahel. Visioonina nähakse, et Eesti maastikku ilmestavad ruumi eripära esile tõstvad veekogud ja rannalad, mis on aktiivses ja kestlikus avalikus kasutuses.

Üleriigiline planeering seab eesmärgiks, et maa-asulate elukeskkonna planeerimisel tuleb silmas pidada asjaolu, et üha vähem sealseid inimesi on hõivatud tavapärasel põllu- ja metsamajanduses. On tekkinud palju teist tüüpi töökohti, nagu majutus-, toitlustus- ja

turismiteenused, kaugtöö, erinevad ökotallud. Aina rohkem töötajaid osaleb igapäevases tööalases pendelrändes linna ja maa vahel. Maale on asunud elama hulk inimesi, kes hindavad privaatsust ja looduskeskkonda ning võivad ka kohalikku elu edendada, kuid kelle elustiil ja tegevus on sageli linlik. Järjest kasvab põhiliselt linnas elavate inimeste maakodude arvukus, pikeneb ka nendes elamise aeg. Maal elavad inimesed on kokkuvõttes üha enam linnastunud – oma mõtlemiselt, käitumiselt, tööhõivelt jne. Seetõttu peab maapiirkondade planeerimisel arvestama uut tüüpi kogukondadega.

Üleriigiline planeering rõhutab **kergliikluse** (jalsiliiklus, jalgrattaliiklus jms) olukorra parandamise olulisust. Otstarbekas on ühendada jalg- ja jalgrattateed piirkonniti võrgustikuks. Kergliiklusteed peavad siduma suuremad elamupiirkonnad töökohtade, matkaradade, spordirajatiste, haridusasutuste ja muude teenuste osutamise ja vaba aja veetmise kohtadega (kaubanduskeskused, linnasüda jm) ning tähtsamate transpordisõlmedega (rongi- ja bussipeatused jm). Aktiivsema kasutusega kergliiklusteid peab saama kasutada aasta ringi. Häädemeeste valda läbib Euro Velo rahvusvaheline marsruut: Baltic Sea CycleRoute (Hansa Circuit). Rannametsa-Ikla maanteed kasutatakse väga aktiivselt jalgrattaturistide poolt paljudest erinevatest riikidest. Marsruudi läbimine on hetkel ebaturvaline, sest jalgrattureil tuleb liigelda tiheda liiklusega maanteedel koos autodega. Rannametsa-Ikla maantee kasutus muutub nii autode kui jalgratturite poolt puhkuste kõrghooajal (suvekuudel) märkimisväärselt aktiivsemaks, mille tulemusena väheneb turvalisus.

Planeerimisseaduse kohaselt on üldplaneeringu koostamisel aluseks kehtestatud maakonnaplaneering.

”Pärnu maakonnaplaneeringus toodud visiooni kohaselt on Pärnu maakond tulevikus:

- puhta elukeskkonnaga, omanäoline ja mitmekesise loodusega piirkond;
- töötamiseks ja puhkamiseks turvaline ning inimsõbralik elupaik;
- majanduslikult edukas ja stabiilselt arenev piirkond Läänemere regioonis.

Eelnimetatut võib näha arengueesmärgina ka pikemas perspektiivis ning kooskõlas Häädemeeste üldplaneeringu eesmärkidega.

Maakonnaplaneeringu teemaplaneeringuga “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” on määratletud väärtuslikud kultuurmaastikud, roheline võrgustik, väärtuslikud põllumaad ja puhkealad maakonnas. Suur osa Häädemeeste vallast kuulub rohelisse võrgustikku. Maakonnaplaneeringus sätestatud nõuded on kantud üldplaneeringutesse. Täpsustatud on väärtuslike maastike ja rohelise võrgustiku piire. Üldplaneering täpsustab maakonnaplaneeringus määratud rohevõrgustikku arvestades maakasutust aga ka kohalikel kogemustel põhinevat teadmisi rohevõrgustiku toimimisest ja loomade liikumisest ja rändest. Maakonna teemaplaneeringus määratud väärtuslike maastikega ja nende väärtuste säilimisega on arvestatud üldplaneeringus.

Teemaplaneering „Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2008-2015”, kehtestatud Pärnu maavanema 9. oktoobri 2008. a. korraldusega nr 112.

Pärnu alamvesikonna veemajanduskava peamised keskkonnaeesmärgid: elanikkonna varustamine tervisele ohutu joogiveega, põhjavee säästev kasutus, pinnaveekogude hea seisundi hoid või saavutamine, veekeskkonnaga seotud vee-elustiku mitmekesisuse säilimine; veekogude kasutamisevõimaluste ja -piirangute selge määratlemine, mis toetab säästlikku majandusarengut. Häädemeeste valla rannalade osa üldplaneeringus on sätestatud sadamate,

lautrikohtade ja supluskohtade keskkonnahoidlik kasutamine, supluskohtades suplusvee seire teostamine, määratletud on piirangud ranna- ja kaldapiirkonna säästvaks kasutamiseks.

Põhja-Liivimaa turismistrateegias on rõhutatud järgmiste turismitoodete valdkondi loodusturism, matkamine, toit ja kohalik kultuur, terviseedendus ja heaolu, mereturism (sh huvilaevad- ja jahid), kalapüük, rannikupuhkused, festivalid ja kultuuriüritused, jalgrattaturism, aga ka väikelennukid.

Põhja-Liivimaa jahisadamate strateegias on Treimani sadama ja Jaagupi arendamine kala- ja jahisadamatena.

Häädemeeste valla arengukavas aastateks 2015-2020 on fikseeritud valla arenguvisionid ja strateegilised arengueesmärgid aastani 2020.

Planeeringulaheduse väljatöötamisel võetakse arvesse arengukavas sätestatud tulevikuvisioni ja strateegilisi arengueesmärke.

Häädemeeste valla visioon:

Häädemeeste vald on tegusa elanikkonnaga, kultuuripärandit ja elukeskkonda väärtustav hea mainega vald.

Häädemeeste valla strateegilised arengueesmärgid aastani 2020:

1. Tegusa elanikkond – vallas on aktiivsed ja uuendusmeelsed ning oma valla hea käekäigu eest seisvad inimesed

Mõõdikud:

- elanike arv
- kogukondade omaalgatuslike tegevuste arv
- elanike rahulolu kaasamisega valla- ja külade tegemistesse

2. Kultuuripärandi ja elukeskkonna väärtustamine – vallas on omavahel seotud ajaloo, kultuuripärandi ning looduse hoidmine ja väärtustamine

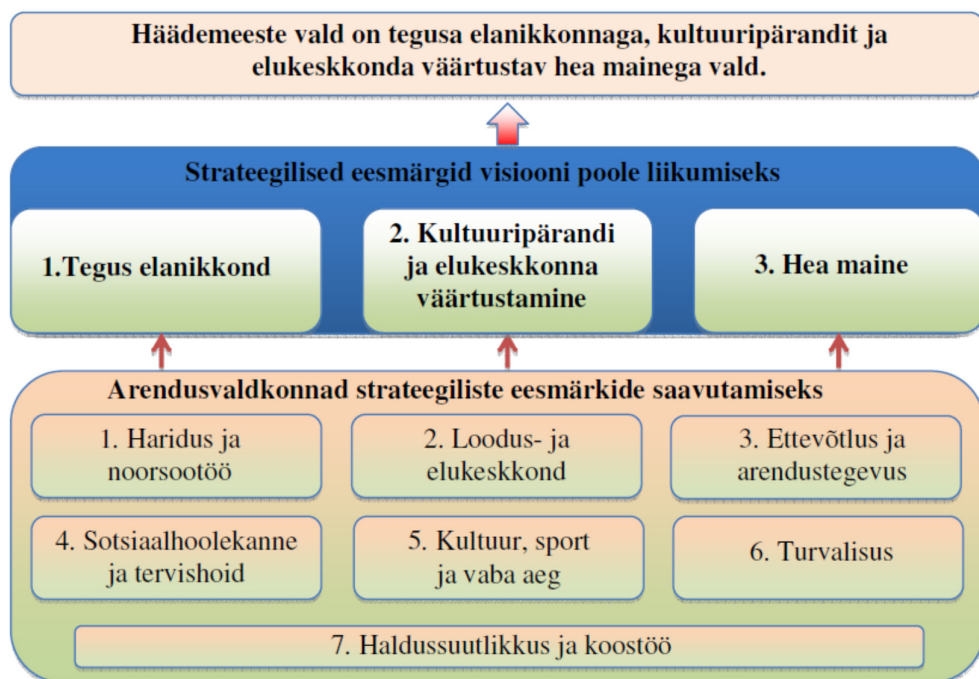
Mõõdikud:

- elanikkonna rahulolu pärandikultuuri väärtustamisega ja valla kultuurieluga
- elanikkonna rahulolu elukeskkonnaga

3. Hea mainega vald - vallas on positiivne maine nii kohalike elanike kui ka ettevõtjate ja puhkajate seas

- elanikkonna, ettevõtjate ja puhkajate rahulolu avalike teenustega
- puhkajate rahulolu vallas pakutavate teenustega
- ettevõtjate rahulolu avalike teenustega

Häädemeeste valla arengukava ja Häädemeeste valla rannalade osaüldplaneeringu lähteseisukohtade ja eskiisi arutelu toimusid Häädemeeste valla külakeskustes 2014 aasta juunis, eesmärgiga saavutada valla kahe olulise strateegilise arengudokumendi vahel kooskõla. Arengukava visiooni ja strateegiliste arengueesmärkide väljatöötamisel esile toodud majanduse, sotsiaalsfääri ja keskkonna muutmise vajadused, mille kõik ruumilised aspektid leiavad kajastuse üldplaneeringus.

Joonis 2. Häädemeeste valla arengumudel

Kehtestatud detailplaneeringud jäävad üldplaneeringu kehtestamise järgselt kehtima. Üldplaneeringu koostamisel on kõigi kehtivate detailplaneeringute sisuga arvestatud ja üldplaneeringu maakasutuse juhtfunktsioonid on kooskõlas detailplaneeringutes määratud krundi kasutamise otstarvetega.

2.3. Strateegilise planeerimisdokumendi ja KSH programmi koostajate ning ekspertide andmed

Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneeringu koostamise algataja ja kehtestaja on Häädemeeste Vallavolikogu (Pärnu mnt 13, Häädemeeste alevik, Häädemeeste vald, Pärnu maakond) ja koostaja on Häädemeeste Vallavalitsus (Pärnu mnt 13, Häädemeeste alevik, Häädemeeste vald, Pärnu maakond).

Häädemeeste valla üldplaneering keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi koostajaks on Häädemeeste Vallavalitsuse töörühm/ekspertid koosseisus:

KSH protsessi juht - Merle Looring

Looduskeskkond - Marika Kose, Harald Kalmet (loomastik, taimestik, jahindus, kalandus, loomade liikumine).

Ehituse ja tehnilise infrastruktuuri eksperdid – Irja Pede, Harald Kalmet.

Sotsiaalse keskkonna ekspert - Sandra Rebane.

Majanduskeskkond Magnus Mõttus, Ly Lehemets.

Kultuurikeskkond - Toomas Abel, Anneli Lehtla.

Kartograaf, GIS analüüs - Piret Põllendik (AS Entec Eesti).

Häädemeeste valla arendus ja keskkonnanõunik Merle Loothing omab keskkonnamõju strateegilise hindamise õigust (vastavalt Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanähtimissüsteemi seadus §34 lg 3) sest:

- on omandanud Eesti Maaülikoolis, loodusteaduste magistri kraadi (MSc);
- õpib Tartu Ülikoolis doktoriõppes (inimgeograafia);
- on läbinud planeerimisalased täiendkoolitused (vt lisa 1);
- on läbinud keskkonnamõjude hindamise ekspertide koolituse ja sooritanud eksami;
- omab planeerimise ja strateegilise keskkonnamõju hindamise kogemust alates 2004 aastast;
- tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri, juhtimist ja seotud õigusakte.

Konsultantidena/ekspertidena olid kaasatud Tartu Ülikooli Loodus-ja tehnoloogiateaduskonna geograafia osakonna magistrandid Jaanus Padrik, Johanna Holvandus ja Allan Allik, kelle juhendaja on Garri Raagmaa.

Häädemeeste valla rannalade osaüldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessi käigus tehti koostööd Pärnu Maavalitsuse ning Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni esindajate Tiiu Pärna, Raine Viitase, Aive Sepa, Toomas Kalda ja Kadri Hänniga. Planeeringu ja KSH koostamisse kaasati volikogu komisjonid.

3. Mõjutatava keskkonna kirjeldus

3.1. Häädemeeste valla rannikupiirkonna üldiseloomustus

Asukoht

Veel 13.sajandil puudus siin Liivi lahe ranna ääres asustus. Liivimaa Henriku kroonika andmetel voorisid siitkaudu Saksa rüütlite väed korduvalt edasi-tagasi. 1210. aasta lõpus, kui talvepakane oli sood kandvaks külmetanud, siirdusid nad esimest korda Soontaganasse, naastes sealt suure saagi ja paljude vangidega. Järgmistel aastatel tegid eestlased mitu tasuretke mööda rannikut Metsapoolse liivlaste alale. Eesti ala jagamisel ordu ja piiskopi vahel sattus sinne ala ordu valdusse, kuuludes 13.-16. sajandil osalt Viljandi komtuurkonda, lõunapoolne osa aga jäi Riia piiskopkonda.

Esimesed kirjalikud teated Häädemeeste asustuse kohta on 1560. aastast, mil siia on rajatud Gudmannsbachi mõis. Samast ajast on juttu sadamakohast sinse jõe suudmes, kus sageli maabusid Saare-Lääne piiskopi saadikud, et siit edasi maad mööda Volmari (Valmiera) või Võnnu (Cesis) maapäevale sõita. 17. sajandi lõpus läks Häädemeeste mõis kroonule. Mõisa nimi Gudmannsbach oli kasutusel 1918.aastani.

1680. aastal valmis Häädemeeste vanimasse asulasse Suurkülla esimene puukirik Margareta kabeli nime all. 1872. aastal valmis Häädemeeste Apostliku õigeusu koguduse Issanda Muutmise kirik. 1874. aastal sai valmis ja õnnistati 29.septembril, mihklipäeval sisse Püha Miikaeli luteri kirik.

Häädemeeste rannas ehitati üks esimesi Eesti kaugsõidupurjekaid “Julie”, see valmis 1861.aastal Gustav Martinsoni eestvõttel. Laev hukkus 1865. või 1866.aastal. 26. juulil 1886.a. püstitati Häädemeestel “Juliele” mälestuskivi. 1862. aastal moodustati Häädemeeste kihelkond. Praegusi piire arvestades kuulus kihelkonnale alasid ka Tahkuranna ja Tali vallast ning Läti alalt.

1938.a. oli praeguse Häädemeeste valla alal 3 valda: Häädemeeste vald 22, Orajõe vald 15 ja Laiksaare vald 8 küla, elanikke kokku u.6600. 1599. aastast on esimesi märkmeid Massiarust, 1601.aastast Orajõe ümbruse asustusest. Kabli küla olevat oma nime saanud liivlaste kindluse järgi, mida nimetati Kapellaks. 19. ja 20.sajandi vahetusel on Kabli olnud eelkõige meremeeste küla ja laevaehituskoh. Siin valmis 1861.a. esimesi Eesti kaugsõidupurjekaid “Markus” (mälestusmärk Kabli seltsimaja lähedal). Külas on säilinud vanad meremeeste elamud. Kablis on elanud tuntud kaptenite ja laevaomanike suguvõsad – Marksonid ja Grantid, siin elas ja töötas üle Eesti ja väljaspoolgi tuntud eksliibrisemeister Johannes Juhansoo (1919 – 1994). Treimani kohta on teateid 1601.aastast. Legendi järgi olevat siin peale Põhjasõda ja suurt katku ellu jäänud kolm meest, kes asutanud küla. 1797. aastal pandi Liivimaa kubermangu Pärnu kreisi ametimeeste poolt külale nimeks Dreimannsdorf, eestikeelses tõlkes Kolmemeheküla.

Ikla külast on kirjalikke andmeid 1624.aastast. Ikla oli Heinaste (Ainaži) osa, tekkis liivlaste kalurikülana. Eraldi asulaks sai 1920ndail aastail, Eesti-Läti piiri kindlaksmääramise järel. 1925 – 1975. aastail läbis Iklat kitsarööpmeline raudtee.

Metsapoole nimi on tulnud Liivi lahe äärses muistse maakonna Metsepole nimest. 1853. aastal alustati siin Mats Grandi isakodus koolihariduse andmist.

Jaagupi küla kohta on teateid 1893.aastast, mil teda Jacobsdorfix nimetati. Siin on olnud sadamakoht ja on praegugi väikesadam.

Krundiküla tekkis peale Riia õigeusu piiskopi Filareti külaskäiku Häädemeeste ja Tahkuranna maile. Õigeusu koguduse meesliikmed said igaüks u. 16 riia vakamaad (5 ha) maad. See aktsioon suurendas märgatavalt õigeusu populaarsust piirkonnas.

Häädemeeste vald sai omavalitsusliku haldusüksuse õigused 6. detsembril 1990. a. Valla pindala on 390,2 km², sellest on 17% põllumajandusmaa, 58% metsamaa. Elanikke arv oli 1.1.2002.a. seisuga 3492, 1.1.2004.a seisuga 3327, 1.1.2005.a seisuga 3305 ja 1.1.2006.a seisuga 3249.

Kaugus suurematest linnadest: Tallinn 180, Tartu 170, Riia 140, Viljandi 90, Pärnu 40 km. Häädemeeste vald asub mandri-Eesti edelanurgas. Vallal on üle 30 km rannajoont Liivi lahe kaldal ning ühine piir Läti Vabariigiga. Häädemeeste vald on huvipakkuv eelkõige oma loodusliku mitmekesisusega – mererand ja männimetsaga kaetud liivaluited, rannaniidud ja rabad. Valda läbib 1980. a olümpiamängudeks valminud *Via Baltica* maantee. Välja on kujunenud neli keskust – Häädemeeste, Kabli, Treimani ja Massiaru, kus on õppeasutus, isetegevus, kauplused.

Rahvastik ja asustus

Häädemeeste valla asustus on suhteliselt ebahütlane, olles tihedaim Häädemeeste alevikus ning Kabli ja Treimani külas. Keskmise asustustihedus Häädemeeste vallas on 8,3 elanikku km² kohta (võrdluseks: Pärnumaa keskmine, arvestades ka linnalisi asulaid, on 20,7 elanikku km² kohta). Rahvastikuprotsessides valitseb rahvaarvu vähenemise ja elanike vanuselises koosseisus vanemaegalise elanikkonna osatähtsuse suurenemise trend. Kui Pärnumaa rahvaarv on vähenenud peamiselt negatiivse loomuliku iibe tõttu, siis Häädemeeste vallas on viimasel kuuel aastal lisandunud ka väljaränne. Elanike arv Häädemeeste vallas on seisuga 01.1.2014.a. 2659, moodustades Pärnumaa rahvastikust 3,1%. Aluseks on elanike register, tegelikult valla territooriumil elavate inimeste arv ei ole täpselt määratletav.

Rannikupiirkonnas on asustus tihedam, koondudes eelkõige Rannametsa-Ikla tee lähedusse (vt joonis 1). Valdavaks külatüübiks on ridaküla ja olemasolev hoonestus ja õuealad paiknevad mõlemal pool Rannametsa-Ikla teed.

Sündivus vallas on viimastel aastatel olnud 13- 35 last aastas, olles suurim 2005.a. 35 last, väikseim 2010.a. 13 last, 2013. aastal sündis 18 last, 2014 aastal sündis 24 last. Vanuseliselt on 1.1.2014.a. seisuga kuni 19-aastaseid elanikke 460 (17,3%), tööealisi 1566 (58,9%) ja üle 64-aastaseid 633 (23,8%). Vähenenud laste ja noorte osakaal ning tõusnud vanema elanikkonna osatähtsus.

Tabel 1. Häädemeeste asustus ja elanike arv seisuga 01.01.2015

	Mehed	Naised	Kokku
Häädemeeste valla täpsusega	11	14	25
Arumetsa küla	42	43	85
Häädemeeste alevik	324	338	662
Ikla küla	79	82	161
Jaagupi küla	38	39	77
Kabli küla	137	153	290
Krundiküla	55	51	106
Majaka küla	28	20	48
Massiaru küla	44	45	89
Metsapoole küla	48	55	103
Nepste küla	21	18	39
Orajõe küla	21	21	42
Papisilla küla	23	30	53
Penu küla	39	23	62
Pulgoja küla	33	23	56
Rannametsa küla	74	71	145
Sooküla	35	27	62
Soometsa küla	63	49	112
Treimani küla	104	107	211
Urissaare küla	36	29	65
Uumaa küla	14	8	22
Võidu küla	50	43	93
Häädemeeste vald kokku	1319	1289	2608

3.2. Looduskeskkond

Rannavööndis vahelduvad pikemad liivarannad (Kabli ja Treimani piirkond), roostikud ja rannaniidud. Vaheldusrikas ja kaunis loodus soodustab turismi, puhkemajandust ja suvitamist. Piirkonnas asuvad Riigimetsa Majandamise Keskusele halduses olevad Lemme ja Krapitelmikisalad ja Kabli looduskeskus. Avalik supelrannana on tuntud Kabli rand, planeeritud on Treimani supelranna arendamine. Piirkonda jäävad mitmed majutusasutused, millest tuntumad on Kosmonautika puhkekeskus, Lepanina hotell, Lemmeranna külalistemaja

3.2.1. Maakasutus

Häädemeeste valla üldpindala on 39 034 ha. Põllumaade mullaviljakuse boniteet jääb vahemikku 23-45, kõrgema mullaviljakusega piirkonnad on Massiaru, Uuemaa, Majaka ja Orajõe külades. Rannametsa-Ikla maantee ja Via Baltica vahelisel alal suurema osa maast moodustavad metsamaa ja looduslik rohumaa, Rannametsa-Ikla maanteest mere poole jäävad alad on valdavalt kasutuses elamumaa ja puhkemajanduse otstarbel. Metsapoole-Ikla ja Jaagupi küla piirkonnas asuvad ajaloolised rannakarjamaad, mis on osaliselt kasutuses. Viimastel aastakümnetel on koduloomade karjatamine rannaniitudel järjest vähenenud, kuni lõpuks lakkas, mistõttu suur osa alast on kattunud pillirooga.

3.2.2. Piirkonna geoloogia ja mullastik

Parima, ülevaatlikuma ja detailsema piirkonna geoloogilise ülevaate saab puurkaevude läbilõigete näol:

Tabel 2. Häädemeeste valla puurkaevude detailne geoloogia, kus on esitatud kihtide lasumissügavus meetrites.

<u>Kabli</u>	
Liivakivi kruusa ja veeristega	0-28
Tihe savi	28-54
Liivakivi	54-60
Aleuroliitiline savi	60-95
Dolomitiseerunud lubjakivi	95-120
Liivakivi	120-143
Dolomiit	143-150
<u>Treimani küla</u>	
Liiv munakatega	0-3
Saviliiv munakatega	3-10
Liivasavi veeristega	10-21
Kirjuvärviline savi üksikute liivakivi vahekihtidega	21-57
Savi dolomiidi vahekihtidega	57-72
Savi liiva vahekihtidega	72-76
Savi dolomiidi vahekihtidega	76-116
Liivakivi	116-125

<u>Treimani keskuse</u>	
Liiv	0-5
Liivasavi veeriste ja kruusaga	5-30
Savi liiva vahekihtidega	30-70
Liiv savi vahekihtidega	70-115
Veerised	115-127

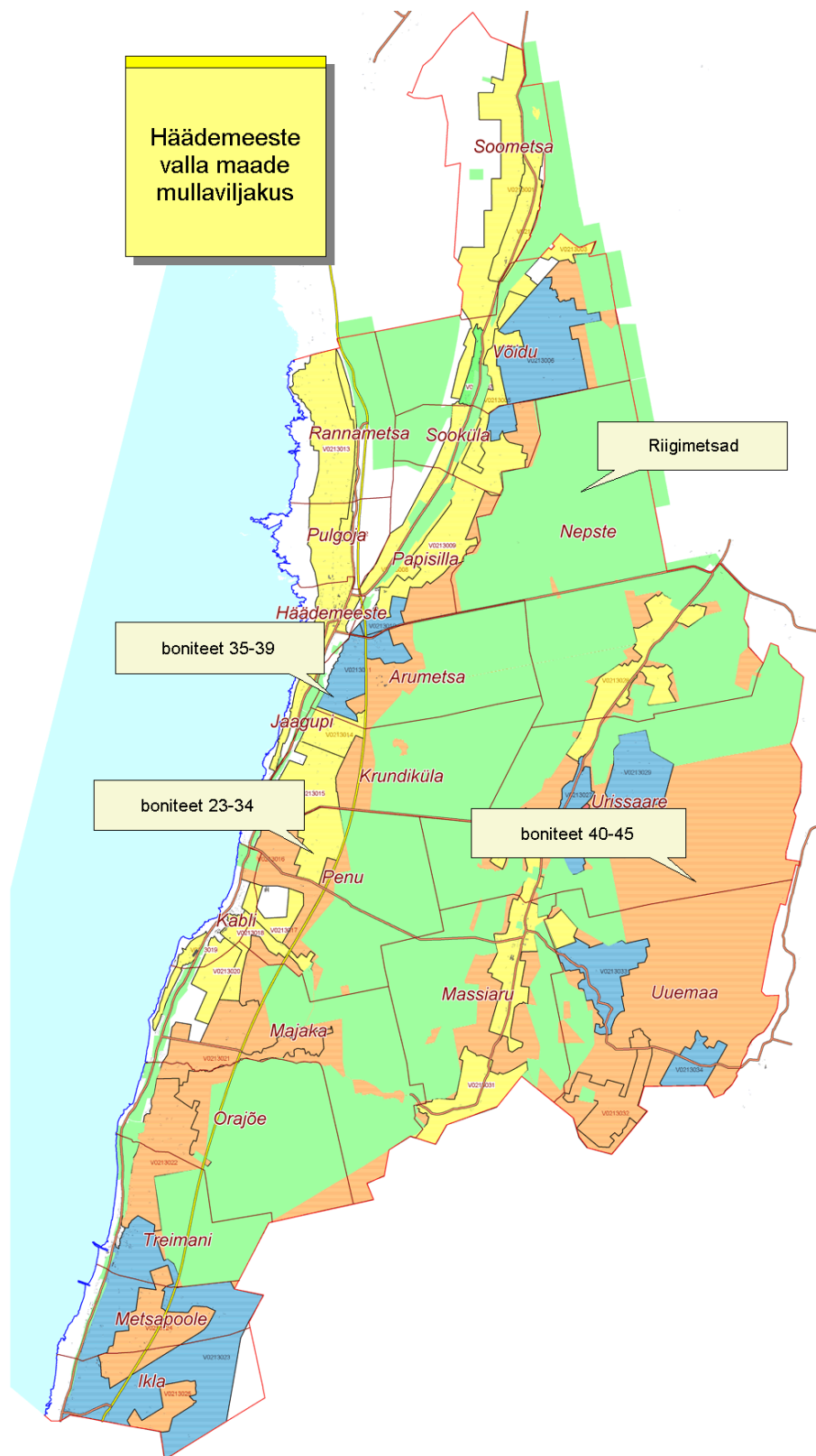
<u>Ikla keskus</u>	
Liivsavi ja saviliiv kruusa ja munakatega	0-25
Saviliiv ja kruus	25-30
Liivakivid savi vahekihtidega	30-70
Savi liivakivi vahekihtidega	70-135
Liivakivid savi vahekihtidega	135-140
Liivakivid dolomiidi vahekihtidega	140-150
<u>Metsapool</u>	
Liiv	0-3
Saviliiv kruusa ja munakatega	3-20
Savid ja merglised savid liivakivi vahekihtidega	20-58
Savid dolomiidi vahekihtidega	58-80
Tihedad savid õhukeste liivakivi ja dolomiidi vahekihtidega	80-110
Tihedad savid dolomiidi vahekihtidega	110-116
Mergline lubjakivi	116-123
Pruunikas liivakivi	123-140

3.2.4. Taimkate

Häädemeeste vallale on iseloomulik kõrge metsasus (70 – 75% kogu jõgede valgalast ja ca 58% kogu valla territooriumist), millest tulenevalt on taimestikust valdav metsataimestik. Niidutaimestik on esindatud lammi-, aru- ja soostunud niitudel.

HÄÄDEMEESTE VALLA RANNALADE OSAÜLDPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILINE HINDAMINE

Joonis 3. Mullaviljakus Häädeemeeste vallas.

3.2.5. Loodusvarad

Kalandus. Kalavarude seisund ja looduslik taastumine on tihedas seoses nende elukeskkonna kvaliteediga ja väljapüügi suurusega. Kaladest on enim esindatud räim, ahven, koger ja vimb. Kalanduse arendamine toimub edaspidi osaliselt LEADER- programmi toel.

Metsandus. Maakatastri andmetel (seisuga 31.10. 2006) on Häädemeeste vallas 21852,3 ha metsamaad. Metsamajandust korraldavad valla territooriumil Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) Orajõe, Laiksaare ja Surju metskonnad ning erametsade omanikud.

Jahimajandus. Valla territooriumiga on seotud kolme jahiseltsi tegutsemine. Kaitsealadel toimub jahipidamine vastavalt kaitse-eeskirjadele ja kooskõlastatult kaitseala valitsejaga.

Maavarad. Valla territooriumil leidub savi, turvast, kruusa, liiva, ravimuda, mineraalvett.

Savi: Arumetsa leiukohas on ehitusmaterjalide tootmiseks väärtuslik savi. Sealne savimaardla on kasutusel ja sellest toodetakse kergkruusa ning kergkruusast ehitusplokke.

Kruusliiv: Teaste, Massiaru, Urissaare ja Nepste leiukohtades. Vähesel määral on kasutusel Teaste karjäär.

Liiv: Võiduküla – Sooküla leiukoht. Kasutati ehitusliiva kaevandamiseks, kuid praegu ei ole kasutusel.

Turvas: Tolkuse rabas ja Maasika soos ning seda ei kaevandata.

Mineraalvesi: Vallas on kaks uuritud varudega mineraalvee leiukohta, Ikla ja Häädemeeste. Aastal 2012 rajati Häädemeestele täiesti uus tehas, kus taastati mineraalvee tootmine, mis oli aastakümneid varem inimesi värskendanud ja tervistanud.

Ravimuda: Ikla lähedal on ravimuda leiukoht, mis seni pole kasutamist leidnud. Mudavarude asukoha, suuruse ja kvaliteedi kohta on andmed puuduvad ja need vajavad edaspidi uuringuid.

Vesi. Põhjavett on vähe uuritud, põhilised kasutatavad andmed on saadaval puurkaevude passidest. Põhjaveele on iseloomulik suur raua sisaldus. Majandustegevusega kaasnevat põhjaveereostust ei ole kindlaks tehtud.

Viimastel aastatel on pinnaveekogude omadused märgatavalt paranenud. Tööstus- ja põllumajandustootmise languse tulemusena on veekogude reostuskoormus vähenenud. Eelvooludesse juhitav heitvesi on rahuldavalt või hästi puhastatud.

3.2.6. Kliima

Aasta keskmine sademete hulk Pärnumaal on 700 – 750 mm, millest suurem osa langeb aprillist oktoobrini. Kevadsuvine periood on jaheda mere tõttu sademetevaesem, suve teises pooles sademete hulgad suurenevad. Tabelis 3 on toodud sademete hulk EMHI Pärnu mõõtejaama

andmetel aastatel 2007-2014 maist septembrini. Kevadsuvisel perioodil on väikseima sademate hulga kuu mai ja suurima sademete hulga enamasti august.

Tabel 3. Sademete hulk EMHI Pärnu mõõtejaama andmetel

Kuu sademete summa, mm						Aasta sademete summa, mm
Aasta	Mai	Juuni	Juuli	August	September	
2007	34,8	34,9	88,0	50,4	82,2	747,5
2010	80,6	68,0	112,6	122,8	98,6	908,4
2014	36,0	60,9	41,5	187,1	31,2	640,9

3.2.7. Põhjavesi

Põhjaveit on vähe uuritud, põhilised kasutatavad andmed on saadaval puurkaevude passidest. Kvaliteetsem varu asub devoni ja siluri lademes, väheselt ka kambriumi lademes. Perspektiivseid ekspluatatsioonilisi ressursse on hinnatud valla ühisveevärgi osas 12 kohas – kaevude kogutootlikkus selles osas on 380 m³/h. Põhjavee looduslik kaitstud geoloogilisest seisukohast on enamjaolt rahuldav (savipinnas); kaitsmata on aga rannavallistik, luitestikud, jõgede orud, merevett otseselt mõjutav ranniku ala. Põhjaveele on iseloomulik raua suur sisaldus. Majandustegevusega kaasnevat põhjaveereostust ei ole. Aleviku puurkaevude tootlikkus on 143 m³/h.

Tabel 4. Põhjavee perspektiivsed ressursid eri kategooriates

Veehaarde, puurkaevu nimi	Põhjaveekihi indeks	Tootlikkus m ³ ööpäevas
Kabli asula	P+SD2prSljg	21,6
Treimani klubi	Qfgl III	23
Treimani küla	D2a1	12,6
Metsapoole Kooli	D2pr	9
Ikla 8-korteriga elamu	PärnuVIII D2pr	42,8
Ikla ridaelamu	Pärnu D2	90

3.3. Veekogud

Häädemeeste vallas asuvate veekogude on kirjeldus põhineb Keskkonnaregistri andmetel.

Tabel 5. Veekogud (allikas Keskkonnaregister)

Registrikood	Veekogu nimi	Asukoht	Tüüp	Veepeegli pindala, ha	Pikkus, km
VEE1151600	Arumetsa oja	Nepste küla; Arumetsa küla	Oja		12,5
VEE2097240	Arumetsa paisjärv	Arumetsa küla	Paisjärv	1,2	
VEE1152400	Biitmani oja	Majaka küla	Oja		1,7

HÄÄDEMEESTE VALLA RANNALADE OSAÜLDPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU
STRATEEGILINE HINDAMINE

VEE1151500	Häädemeeste jõgi	Arumetsa küla; Häädemeeste alevik; Krundiküla küla; Urissaare küla	Jõgi		15,1
VEE1152600	Ikla peakraav	Ikla küla	Peakraav		7
VEE3449000	Kabli-Jaagupi	Häädemeeste vald	Mereosa	4084	
VEE1152000	Kabli oja	Kabli küla; Majaka küla; Massiaru küla; Penu küla	Oja		8,7
VEE1151700	Kadaka oja	Jaagupi küla; Krundiküla küla; Massiaru küla; Penu küla; Urissaare küla	Oja		12,1
VEE1151900	Kalme oja	Penu küla; Massiaru küla	Oja		5,5
VEE1152100	Lemmejõgi	Majaka küla; Massiaru küla; Orajõe küla; Uuemaa küla	Jõgi		22,4
VEE3400000	Liivi laht	Häädemeeste vald	Mereosa	592345	
VEE1152300	Loode oja	Majaka küla; Orajõe küla; Treimani küla	Oja		9
VEE2097220	nimetu	Treimani küla	Tehisjärv	2,7	
VEE2097260	nimetu	Pulgoja küla	Looduslik järv	1,1	
VEE2097230	nimetu	Treimani küla	Looduslik järv	1,6	
VEE2097210	nimetu	Ikla küla	Looduslik järv	2	
VEE1151800	Priivitsa oja	Kabli küla; Massiaru küla; Penu küla; Urissaare küla; Uuemaa küla	Oja		14,1
VEE1150800	Rannametsa jõgi	Nepste küla; Rannametsa küla;	Jõgi		30,7

		Sooküla küla; Urissaare küla; Uuemaa küla; Võidu küla			
VEE1148400	Tahkuranna oja	Soometsa küla	Oja		11,7
VEE3450000	Treimani	Häädemeeste vald	Mereosa	2970	
VEE1152500	Treimani oja	Ikla küla; Metsapoole küla; Treimani küla	Oja		9,2

3.4. Looduskaitse

Häädemeeste vallas asub 9 looduskaitseala (moodustab hinnanguliselt ligi 25 - 30% valla territooriumist) ja 6 kaitsealust üksikobjekti. Luitemaa ja Nigula looduskaitseala on vallas paiknevad suuremad linnu- ja loodusladad (vt alljärgnev kirjeldus), mille kaitseks ja arendamiseks on läbi viidud, teoksil ja kavandamisel olulisi EL poolt toetatavaid projekte.

Tabel 6. Kaitsealad Häädemeeste vallas, mis asuvad keskkonnaregistri andmetel rannaalade osaüldplaneeringu alal (seisuga jaanuar 2015)

Registrikood	Objekti nimetus	Tüüp	Maismaa pindala, ha	Veeosa pindala, ha	Pindala kokku, ha
KLO1000333	Kabli looduskaitseala	looduskaitseala	5,4	727,8	733,2
KLO1000533	Metsapoole botaanilis-zooloogiline kaitseala	vana kaitsekorraga ala	64,9		64,9

Tabel 7. Rahvusvahelise tähtsusega linnu- ja loodusladad Häädemeeste vallas, mis asuvad rannaalade osaüldplaneeringu alal (seisuga jaanuar 2015)

Registrikood	Objekti nimetus	Tüüp	Maismaa pindala, ha	Veeosa pindala, ha	Pindala kokku, ha
RAH0000083	Kabli linnuala	Natura (linnuala)	24,8	708,5	733,3
RAH0000614	Kabli loodusala	Natura (loodusala)	24,8	708,5	733,3
RAH0000029	Lemmejõe loodusala	Natura (loodusala)	5,9	0	5,9
RAH0000308	Metsapoole loodusala	Natura (loodusala)	59,8	0,6	60,4
RAH0000309	Orajõe loodusala	Natura (loodusala)	115,2	0,4	115,6

Tabel 8. Hoiualad Häädemeeste vallas, mis asuvad keskkonnaregistri andmetel rannaalade osaüldplaneeringu alal (seisuga jaanuar 2015)

Registrikood	Objekti nimetus	Tüüp	Pindala kokku, ha
KLO2000243	Jaagupi hoiuala	hoiuala	19

KLO2000247	Lemmejõe hoiuala	hoiuala	3,2
KLO2000251	Metsapoole hoiuala	hoiuala	60,4
KLO2000275	Orajõe hoiuala	hoiuala	115,5

Tabel 9. Häädemeeste valla kaitsealused üksikobjektid (seisuga jaanuar 2015)

Registrikood	Objekti nimetus	Asukoht	Tüüp
KLO4000885	Lauri jalakas; Lauri künnapuu	Orajõe küla	puu ja puudegrupid

Metsapoole kaitseala

Rannikupiirkonnas asub Metsapoole loodusala (edaspidi hoiuala). Hoiuala maa-ala on valdavalt eraomandis, pindalaga ligikaudu 56 hektarit.

Hoiuala on moodustatud Pärnu maakonnavalitsuse 12.07.1991. a. määrus nr 319 „Kohaliku tähtsusega looduskaitse objektide kohta“ alusel kaitse alla võetud Metsapoole botaanilis-zooloogilise kaitseala baasil. Hoiualana võeti Metsapoole loodusala kaitse alla 2007. a. Vabariigi Valitsuse määrusega nr 154 „Hoiualade kaitse alla võtmine Pärnu maakonnas“ (RT I 2007, 38, 274). Hoiuala eesmärgiks on Loodusdirektiivi I lisas nimetatud kaitstavate elupaigatüüpide rannikulõugaste ja rannaniitude kaitse.

Metsapoole hoiuala on keskkonnaregistris järgmiste objektidena:

- Metsapoole botaanilis-zooloogiline kaitseala, vana kaitsekorraga ala (registrikood: KLO1000533).
- Metsapoole hoiuala (registrikood: KLO2000251).
- Metsapoole loodusala (rahvusvaheline kood: EE0040330, registrikood: RAH0000308).

Metsapoole kaitseala ja kaitsekorralduskava on koostatud 2012. aastal. Kaitsekorralduskavas on toodud, et niitude hooldamine on hoiualal tähtsaimaks tegevuseks ja enamuse kaitseväärtuste säilitamise jaoks võtmetähtsusega. Üldistatult on eesmärgiks, et kõik hoiuala rannaniidud oleksid majandatud.

Hoiuala rannaniitude majandamisel on optimaalseim variant karjatamine, mis tagab niiduala kõrgema ökoloogilise kvaliteedi. Roostunud niidualadel on kõrgendatud koormusega karjatamine ka efektiivseks taastamise meetodiks. Niitmine on eelistatud vaid aladel, kus kasvavad kõrgekasvulised ja valdavalt seemneliselt paljunevad niidutaimed (niidu-kuremõök, emaputk).

Hoiualal külastusinfrastruktuur puudub. Ala ei ole massiturismi kohaks, ning külastuskorraldus on reguleeritud kaitse-eeskirjaga. Hetkel on ka hoiuala külastuskoormus madal ja piirneb tõenäoliselt kohalike elanike ja suvilaomanikega. Alust seda arvata annab halb ligipääs alale ning üldine roostumine, mistõttu alal puhkeväärtus ei ole eriti kõrge. Juhukülastajate jaoks on oluline hoiuala välispiiri tähistus, mis informeeriks erikorraga alale jõudmisest. Hetkel välismärgistus täielikult puudub ja selle paigutamine on vajalik, kui ala on majandatud ning niidukooslused taastunud. Avatud maastikud on külastajatele atraktiivsed (lihtne liikuda, avatud vaade) ja võib oletada külastuskoormuse tuntuva tõusu.

Kabli looduskaitseala

Kabli looduskaitseala asub Pärnumaal Häädemeeste vallas Kabli ja Peni külas. Kabli linnujaama ümbrus võeti esmakordselt kaitse alla 12.07.1991.aastal Pärnu Maakonnavalitsuse määrusega nr. 319 „Kohaliku tähtsusega looduskaitse objektide kohta“. Kaitseala moodustati rannamaastiku (rannaniidud, lindude rändetee) kaitseks, kuid hiljem on tuvastatud alalt hulk

teisi väärtusi, millest mitmed on saanud tänase Kabli looduskaitseala kaitse-eesmärkideks. Ala pindalaks oli algselt 44 ha. Kabli looduskaitseala praegusel kujul loodi 16.02.2007 Kabli looduskaitseala kaitse-eeskirjaga. Kaitseala kogupindala on 733,2 ha, millest maismaaosa moodustab ligikaudu 23,5 ha ning mereala 709,7 ha. Maismaaosa maastik koosneb peamiselt liivarannast, vanast männimetsast ja sanglepikust.

Kabli looduskaitsealal paikneb Kabli linnujaam, kus alates 1968. aastast viiakse läbi lindude sügisrände uuringuid. Lisaks Kabli linnujaamale asub kaitsealal ka RMK Kabli looduskeskus. Kabli looduskaitsealal maismaaosa suurim vaatamisväärsus on Kabli linnujaamas paiknev 17 meetri kõrgune Helgoland tüüpi mõrdpüünis. Linnujaamas toimub alates augusti keskpaigast kuni novembri alguseni rändavate lindude püüdmine, märgistamine ja heaolu hindamine. Lindude vaatlemiseks on linnujaamas 1997. aastal ehitatud linnutorn ja ranna poole jääb veelindude vaatlemise vaateplatvorm, ehitatud 2005. aastal. Kabli looduskaitsealal asub RMK Kabli Looduskeskus ja ca 1,8 km pikkune loodusrada (lisa 7). Tänu liivarannale, on ala traditsiooniliselt kõrge külastatavusega populaarne suvituskoht. Loodusrada on RMK looduskeskuse esindusrada ja rada hooldatakse hästi. Ka ei kahjusta külastus looduskaitseala loodusväärtusi. Sellest tulenevalt on külastuse arendamine kaitsealal otstarbekas. Alal toimub loodushariduse tutvustamine ja looduse vahendamine riiklikul ja rahvusvahelisel tasemel. Olemas külastustaristu, looduskeskuse, parklate, matkaradade, vaatetornide ja infotahvlite näol.

Lemmejõe loodusala

Lemmejõe loodusala on osa Lemmejõest. Lemmejõgi saab alguse Nigula rabast ja suubub Liivi lahte. Keskkonnaregistri andmetel on jõe pikkus on 22,5 km ja valgala pindala 55,7 km². Lemmejõe loodusalaks on Lemmejõe kesk- ja alamjooks, mis paikneb Pärnumaal Häädemeeste vallas (joonis 1). Inimasustus loodusala ja selle vahetus läheduses on vähene. Rohkem jõearseid majapidamisi on alamjooksul, Via Baltika maanteest allavoolu kuni suudmeni. Valdavalt on jõe kaldad kaetud metsaga, alamjooksul ka põllumaadega. Lemmejõe loodusala territooriumiks on jõelõigud, mitte kaldad. Ainult veekogusid hõlmavate hoiualade külastamise all saab käsitleda peamiselt veekogude kallastel liikumist ja veekogul ujuvvahendiga liikumist. Otseselt loodusala külastusele suunatud rajatised puuduvad. Lemmejõe suudmealal vasakul kaldal paikneb RMK Lemme telkimisala.

Ujuvvahendite (kanuud, paadid jm) kasutamine on põhimõtteliselt võimalik kevadise suurvee ajal, kuid senini ei ole selle vastu huvi üle näidatud. Kuna harrastuspüük on keelatud, siis seaduslikult kalastajad Lemmejõge ei külasta.

Üldine loodausala külastuskoormus on tõenäoliselt madal. Ilmselt satuvadki inimesed rohkem jõe äärde telkimisalalt ning ka juhuslikke peatusi tehes. Loodusala külastuse suurendamine ei ole eesmärgiks ning seetõttu ei kavandata ka vastava taristu arendamist

3.5. Väärtuslikud maastikud

Häädemeeste

Häädemeestet läbivad osaliselt männimetsaga kaetud luiteahelikud, milledest mere poole jäävad tasased madalad rannalad. Alevik on ajalooliselt kujunenud liivase rannaluitevalli merepoolsele nõlvale vana Pärnu-Riia maantee äärde. Alevikku läbib kaunis Häädemeeste jõgi, mida kasutati kuni Ikla raudtee valmimiseni ka metsamaterjali parvetamiseks. Vanadel aegadel kasutasid meresõitjad Häädemeeste jõe suuet sadamakohana. Alevikust põhja poole jääb Pärnumaa suurim, Häädemeeste-Rannametsa rannaniit.

Ikla-Kabli-Jaagupi

Meri on madal ja liivane. Rannajoont palistavad pea igal pool rändrahnude read. Ilus liivarand algab Kablist ja ulatub Läti piirini. Pisut rannajoonest sisemaa poole kerkivad madalalt pinnalt järsult piki rannikut levivad lited, väiksemad lited ulatuvad paiguti otse merre. Rannariba kitseneb Jaagupist Ikla suunas kilomeetrist kuni viiekümne meetrini. Läbi luiteahelike voolavad merre kaunid jõekesed Lemme, Kabli, Treimani ja Priivitsa. Punane liivakivi paljandub Kabli oja lõunapoolsel kaldal, samuti Lemme jõe suudmes maantee silla kohal, kus viie meetri laiusel jõel on kuni seitse meetrit kõrged liivakivist kaldad. Luiteahelikud kulgevad piki rannikuala, muutudes lõuna suunas aina madalamaks. Kui Jaagupi küla kohal on lited kolme meetri kõrgused, siis Kablis luitevall peaaegu kaob. Kablist lõuna poole muutuvad lited taas kõrgemaks ja ahelik laiemaks, kasvades Orajõe kohal kuni poole kilomeetri laiuseks ja kaheksa meetri kõrguseks. Orajõest lõunas hakkavad lited uuesti madalduma ja ahelik ahenduma, ulatudes säärasena kuni Iklani. Enamasti on lited kaetud männimetsaga, lahtise liivaga luiteid esineb endise Orajõe vallamaja juures.

3.6. Sotsiaalne infrastruktuur

3.6.1. Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

Sotsiaaltöö valdkonna arengu kavandamise ja vastavate tegevuste elluviimise aluseks on sotsiaalhoolekande arengukava. Sotsiaalhoolekande arengukava on Häädemeeste valla arengukava eraldiseisev osa, mille koostamisel on lähtutud Häädemeeste valla arengukava üldesmärkidest ja arvestatud õigusaktidest tulenevaid kohaliku omavalitsuse kohustusi sotsiaalhoolekande alase töö korraldamisel.

Sotsiaalhoolekandetööd juhib sotsiaalkeskuse juhataja. Sotsiaalhoolekandeteenuseid osutab sotsiaalkeskus, mis tegeleb lastekaitse ja pereprobleemidega. Sotsiaalkeskuse kaudu on võimalus tellida eri teenuseid, ühekordset toetust majanduslike raskuste korral, mittemateriaalset abi kasutatud riiete saamiseks, pesupesemisteenust ja duši kasutamist. Sotsiaalkeskuses asub ka turvatuba hädaolukorras olevate laste või pere majutamiseks. Loodud on võimalused eakate päevahoiu ja eakate päevakeskuse tegevuseks. Eakate tegevus toimub piirkondlikult klubilise tegevuse kaudu. Eakate klubid tegutsevad Treimanis, Kablis, Häädemeestel ja Massiarus. Hooldekodu osutab ööpäevaringset hooldus- ja põetusteenust. Meditsiinilist esimese etapi arstiabi osutab 2 perearsti. 1. juunil 2015 alustas Häädemeestel tööd Pärnu haigla kiirabi. Eriarstiabi ja hambaravi teenuseid pakutakse Pärnus.

3.6.2. Haridus

Häädemeeste vallas tegutsevad õppeasutused:

- Häädemeeste Keskkool;
- Metsapoole põhikool;
- Kabli Lasteaed;
- Häädemeeste Lasteaed;
- Häädemeeste Muusikakool.

Haridusasutuste puhul on suundumused otseselt seotud üldiste arengutega vallas. Seoses stabiilselt madala sündivusega väheneb igal aastal koolide õpilaste arv. Üldhariduskoolide osas

on toimunud koolivõrgu korrastamine. 2008. a suleti õpilaste vähesuse tõttu Kabli Lasteaed-alkkooli kooliosa. 2014. aastal lõpetas tegevuse Massiaru Alkkool. Valla üldhariduskoolid tegutsevad põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava alusel, püüdes pakkuda õpilastele parimat hariduse kvaliteeti ja valikuid arvestades olemasolevate võimalustega. Õpilaste arvu vähenemine ja valla üldine eelarve seis on mõjutanud ka koolide majanduslikke võimalusi. Riigieksamite ja tasemetööde tulemused on olnud õppeaineti ja kooliastmeti erinevad olles riigi keskmisest nii ülal- kui allpool. Metsapoolse Põhikooli õpilased on näidanud häid tulemusi PISA testis. Õppetöö kvaliteedi hindamiseks on koolides sisehindamissüsteemid ning toimub riigipoolne välishindamine. Tugiteenuste osas püüavad koolid tagada vähemalt minimaalse vajaduse katmise, kuid kohapeal puudub koolipsühholoogi teenus. Tugiteenuste osas kasutatakse vastavate maakondlike asutuste poolt pakutavaid võimalusi.

Metsapoolse Põhikool

Kooli arengukavas (kinnitatud mais 2013) nähakse õppeasutuse edasist tegutsemist konkurentsivõimelise ja usaldusväärse põhikoolina, mis peab tagama vähemalt vabariigi keskmisel tasemel hariduse andmise. 2014/2015. õppeaastal on koolis 5 klassikomplekti. Olulisimate väliste mõjuritena nimetatakse üldist elanike arvu ja sellega seotud õpilaste arvu vähenemist vallas ning riigipoolsete rahastus reeglite muutusi. Väheneva õpilaste arvuga eelkõige kolmandas kooliastmes tuleb edaspidi arvestada suurema omapanusega vallaeelarvest riigieelarvest eraldatava õpetajate palgatoetuse kõrval. Esimese ja teise kooliastme osas on ette nähtud suurem toetus riigi poolt, arvestades koduläheduse kriteeriumiga. Metsapoolse Põhikooli asukohta arvestades peab säilima vähemalt esimene ja teine kooliaste kodulähedase koolina. Vanemate tugevalt väljendatud soov on ka kolmanda kooliastme säilimine kodu lähedal. Kooli võimalusteks on kvaliteetse hariduse pakkumine tänapäevases õppehoones ja suurepärase looduslikus ning tervistavas keskkonnas.

Kabli Lasteaias on 2014. aasta septembris EHIs andmetel 23 last kahes liitrühmas (11 ja 12 last), kohti on kokku 40. Prognoositav keskmine täituvus aasta keskmisena on 28 last. Seega on ka Kabli Lasteaias praegu vabu kohti. Lasteaed paikneb 1881.a. ehitatud Mäe koolimajas. Aastate jooksul on hoonet korduvalt rekonstrueeritud ja renoveeritud, kuid see vajab edasikestmiseks põhjalikumat uuendamist.

3.6.3. Kultuur ja sport

Kultuuriasutused korraldavad rahvakultuuri edendamist vallas ja viivad läbi mitmesuguseid kultuuri- ja vaba-ajavõimalusi. Olulisel kohal on täiskasvanute ja noorte ringitöö. Ringide tegevusnäitajad on sõltuvad ühest küljest vastavate huvimajade elanike arvust piirkonnas ja teisest küljest motiveeritud ja kvalifitseeritud ringijuhitajate olemasolust. Positiivse trendina saab märkida kultuuriasutuste, külaseltside jt. kolmanda sektori organisatsioonide koostööd kultuuriürituste korraldamisel ja hoonete kasutamisel.

Planeeringualal tegutsevad kultuurialal järgmised asutused:

- Treimani Rahvamaja
- Kabli Seltsimaja
- Kabli Raamatukogu
- Treimani Raamatukogu

Kultuuriasutuste hoonete olukord nõuab järjest suuremat tähelepanu ja kulutusi, seda eelkõige Päästeameti ettekirjutustega vastavusse viimiseks, kuid ka kütte- ja muude majanduskulude optimeerimiseks. Treimani Rahvamaja saali põrand on muutunud peaaegu kasutuskõlbmatuks ja nõuab kiiret väljavahetamist, samuti on vajalik hoone soojapidavuse oluline parandamine. Kabli Seltsimaja hoone on antud kasutamiseks külaseltsile ja seal toimub suuremahulise rekonstrueerimise ettevalmistamine.

Kultuuriasutustel on välja kujunenud traditsioonilised sündmused, mille korraldamiseks on püütud leida toetust projektidega või asutud korraldama neid tasulistena. Suuremad ülevallalised festivalid on viimastel aastatel kodanikuühenduste korraldatud, samuti projektide ja vabatahtliku töö abil ning osaliselt või täielikult tasulistena.

Valla kultuuritöö peamiseks lahendamist vajavateks küsimusteks on hoonete olukord ning kultuuriasutuste struktuuri kohandamine muutunud kasutajate hulga ja vallaelarve võimalustega. Sisulise töö edendamine on seotud peamiselt huviliste ja eestvedajate-ringijuhitide olemasoluga.

Raamatukogudes on avatud internetipunktid, seal pakutakse lisateenuseid; paljundus- ja koopiad (Treimani RK) võimalus töötada eri arvutiprogrammidega, printimine (Treimani, Kabli, Massiaru). Seoses üldise elanike arvu vähenemisega on lugejate arv raamatukogude teeninduspiirkondades vähenenud.

Raamatukogude peamiseks probleemideks on vähesed rahalised võimalused uute teavikute soetamiseks ning IKT riist- ja tarkvara ajakohase ja töötavana hoidmine. Väheneva lugejaskonna ning koduste internetiühenduste lisandumise taustal on vajalik valla rahvaraamatukogude struktuuri ümberkorraldamise või olemasolevate raamatukogude lahtiolekuaegade reguleerimisega vähendada nende jooksvaid kulutusi. Sealjuures tuleb säilitada heal tasemel raamatukogu- ja infoteenused valla olulistes keskustes.

Metsapöole Põhikooli uus võimla on lahendanud eelkõige kooli probleemid kehalise kasvatuses õppekava täitmisega, kuid seda kasutavad aktiivselt ka ümberkaudsete külade täiskasvanud ja noored vaba-aja spordi- ja kehakultuuritegevusteks.

Metsapöole kooli staadion on suhteliselt halvas olukorras ning vajab rekonstrueerimist. Külades on spordi- ja mänguväljakuid, mida haldavad külaseltsid või kogukonnad. Kõik valla olulisemad ja kasutuses spordirajatised on kantud Eesti Spordiregistrisse.

Häädemeeste muuseum on munitsipaalmuuseum, mis loodi 1991. aastal. Muuseum asub Häädemeeste alevikus. Muuseum kogub, uurib ja säilitab valla ajaloo-, kultuuri- ja loodusteaduste alast informatsiooni ning esemelist materjali ning korraldab nende tutvustamist. Muuseum aitab kaasa paikkonna ajaloolise kultuuriloo säilitamisele. Aastas külastab muuseumi ja muuseumi poolt korraldatud näitusi-üritusi üle 2000 inimese.

Alates 2004. a märtsist asub muuseum eraomandis olevas hoones, milles vallavalitsus rendib muuseumipinda. Museaalid kuuluvad vallale. Häädemeeste muuseumi filiaalina tegutsenud kapten-reeder Jakop Marksoni talumuuseum asus eraomanduses olevas hoones Kablis, kus ka kõik museaalid kuulusid eraomanikule, on tänaseks suletud.

Häädemeeste valla kehakultuuriliikumise aluseks on tervisespordialane tegevus, millega luuakse võimalikud eeldused ka võistlusspordiks. Head tingimused kehakultuuri harrastamiseks looduses on kõigis piirkondades. Ametlikke tervisespordiradasid pole välja ehitatud. Häädemeestel, Massiarus, Treimanis on rajatud pallimänguplatsid.

Vallas on registreeritud Häädemeeste Amburite klubi. Kehakultuur on enamasti alevikukeskne, sest väljaspool alevikku on olemas ainult Metsapöole kooli spordisaal ja Metsapöole kooli juures olev staadion on osaliselt mitterahuldavas seisukorras. Teistes keskustes on lihtsamad spordiplatsid. Oluliseks eelduseks aktiivsele sporditegevusele on aastal 2003 valminud väga

hea põrandaga kaasaegne spordihoone keskkooli juures. Pallimängudest on populaarsed korvpall, jalgpall, võrkpall. Spordielu paremaks korraldamiseks on moodustatud administraator-sporditöötaja ametikoht spordikeskuse koosseisus. Noortespordiga tegelevad treenerid koolides ning on avatud spordiringid – nii lapsevanemate kui vallaelarve kulul. Mitmed valla noored on asunud treenima Pärnu Linna Spordikoolis või spordiklubides.

Spordirajatised:

- Häädemeeste Spordikeskus (pallimängud, jõusaal, aeroobika, lauatennis)
- Häädemeeste staadion (jalgpall, võrkpall, kergejõustik)
- Häädemeeste Keskkooli võimla
- Häädemeeste keskkooli spordiplats
- Metsapoolse kooli võimla
- Metsapoolse kooli staadion (pallimängud, kergejõustik)
- Lepanina hotelli tenniseväljakud ja võrkpalliplats
- Massiaru kooli spordiplats

3.6.4. Puhke- ja virgestusalad

Pärnumaa väärtuslikumad puhkealad on seotud mere, rannamaastike, metsade ja rabadega, mistõttu kuulub Häädemeeste vald maakonna enimväärtuslike rannikupuhkealade hulka. Häädemeeste Vallavalitsus on kuulutanud turismiarengu valla üheks prioriteediks. Aastal 1998 koostati Häädemeeste valla turismiarengu programm Phare projekti raames. Rannäärne puhkepiirkond Pärnust lõuna poole on üks tuntumaid suvitus- ja rannapuhkusepaiku maakonnas. Kõrge männimetsaga kaetud rannaluidete vöönd, millest mere poole jäävad liivarannad, on puhkajate seas populaarne piirkond. Häädemeeste vallas on suvitajate meeliskohaks valla lõunaossa jäävad Kabli, Lemme ja Treimani rannaala. Nendes piirkondades asub ka enamus piirkonna majutus- ja puhkeasutusi. Puhkepiirkonda väärtustab samuti suvepealinna Pärnu lähedus. Suureneb vaheldust otsivate Pärnu külastajate hulk, kes on Pärnu enda jaoks avastanud ja otsivad uusi paiku ning väljasõitmisvõimalusi. Viimastel aastatel on turistid peale rannapuhkuse avastanud ka loodusväärtused, mille poolest on Häädemeeste piirkond eriti rikas. Populaarne on olnud Rannametsa–Tolkuse looduse õpperada, mis valmis 1998. aastal ja mis on tuntud turismiobjekt nii kohalikele kui ka turistidele. Piirkonda läbib Tallinna–Pärnu–Riia maantee ehk Via Baltica, tagades siia hea ligipääsu. Oluline turismi arengu soodustamisel on asjaolu, et võrreldes teiste maakonna puhkepiirkondadega on siin suhteliselt hea bussiühendus Pärnuga. Rannametsa–Soometsa LKA turismikorralduskava raames tehtud küsitluse käigus selgus, et Häädemeestel külastavad peamiselt püsikülastajad, kes käivad siin aastast aastasse. Peamiselt hindasid vastanud paikkonna looduslikke ja maaeluga seotud väärtusi ning paigale iseloomulikku vaikust. Suurem osa vastanutest leidis ka samas, et siinsed rannad ei ole kõige atraktiivsemad ning piirkonnas on võimalik harrastada vähemal hulgal meelikõitvaid tegevusi, kui muudes turismipiirkondades. Enamus siinsetest turismiettevõtetest pakuvad põhiteenusena majutusteenust ning kõrvalteenustena erinevaid vaba aja veetmise võimalusi.

Häädemeeste valla suveelanikest. Häädemeeste valda kasutavad suvise elukohana paljud eestimaalased ning suvitajaid elab ka välismaal. Meie annapiirkonna hooajaline kasutamine elukohana järjest intensiivistub ning suureneb huvi hooajaliselt kasutatavate elamute rajamise osas.

Häädemeeste vallas on märkimisväärne suveelanike kogukond. Ametlik statistika ja rahvastikuandmed suveelanike kohta puuduvad või on andmed lünklikud. Samuti on

problemaatiline ametlikke andmeid suveelanike kohta koguda ja kaasajastada. Häädemeeste vallavalitsus on järjepidevalt kogunud andmeid suvekodude ja suveelanike kohta. Koostööd on tehtud Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžiga ja loodus- ja tehnoloogiateaduskonnaga suveelanike teema uurimisel.

Meie rannikupiirkonnas on arvukalt suvekodusid. Valla hoonestatud kinnitute arv on Maa-ameti andmetel 1179, millest on Häädemeeste vallas ligikaudu 440 hooajaliselt (suvekoduna) kasutatavat elamut.

Suveelanikele on tähtis, et suvises elukohas oleks aastaringne igapäevane toimetamine. Soovitakse kohapeal tarbida teenuseid, külastada kultuuriüritusi ning muret tuntakse ka suvekodude turvalisuse pärast.

Suveperioodil suureneb oluliselt kohalike teenuste vajadus suveelanike ja külaliste saabudes. Eelkõige suureneb vajatakse meditsiiniabi, raamatukoguteenuseid ning suur on huvi kultuuriürituste vastu.

3.6.5. Romantiline Rannatee

Häädemeeste vald kuulub Leader-tegevusgrupi Pärnu Lahe Partnerluskogu piirkonda, täpsem info piirkonna kohta www.plp.ee. Piirkonnale on ühiselt loodud Leader-programmperioodil 2007-2013 ühine kaubamärk Romantiline Rannatee, mille kohta enam infot on saadaval www.rannatee.ee

Romantiline Rannatee on turismialase koostöövõrgustiku kaubamärk, mis ühendab Romantilise Rannatee sümboolikat, väärtusi ja sõnumeid kandvaid turismi- ja teenindusettevõtteid, samuti kultuuri-, ajaloo- ning loodusväärtusi ja sündmusi, mis jäävad Pärnu Lahe Partnerluskogu tegevuspiirkonda.

Romantiline Rannatee on teekond, mis hõlmab Pärnumaa rannikuala, kulgedes mööda 240 km pikkust rannajoont Varbla kadakate vahelt liivarandadeni Läti piiri ääres. Romantiline Rannatee põikab Pärnu lahe väikesaartele – Kihnu ja Manijale, ning salapärasesse, iidseid aegu mäletavasse, metsade ja soodega kaetud sisemaa paikadesse. Siin leiab teadlik ja tähelepanelik silm märke unustatud rannajoonest.

3.6.6. Rannalade osaüldplaneeringualale jäävad kirikud, kogudused ja kalmistud

Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik Treimani Pühade apostlite Peetruse ja Pauluse kogudus; Treimani, Häädemeeste vald, 86003 PÄRNUMAA

Eesti Kristlik Nelipühi Kirik Kabli kogudus; Kabli, Häädemeeste vald, 86002 PÄRNUMAA

Eesti Evangeelne Luterlik Kirik Treimani kogudus; Treimani, Häädemeeste vald, 86003 PÄRNUMAA

Häädemeeste vallas on valla hallata kokku 4 kalmistut, mille rannaalade planeeringualale jääb Muinsuskaitse all olev Treimani kalmistu;

Häädemeeste valla kalmistute haldamist korraldab Häädemeeste Vallavalitsus. Häädemeeste valla kalmistute eeskiri on vastu võetud 18.09.2007.a Häädemeeste Vallavolikogu määrusega nr 10.

3.7 Tehniline infrastruktuur

Riikliku Teeregistri andmetel on Häädemeeste vallas riigimaanteed on 140,7 km, kohalikke ja avalikus kasutuses olevaid erateid on 135,6 km.

Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneeringus “Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 92,0-170,0” on lahendatud Via Baltica trassikoridor Häädemeeste vallas kuni 168,8 km-ni.

Via Baltica trassi äärde jääb mõlemale poole maanteed 10 km ulatuses Luitemaa looduskaitseala. Tegemist on peamiselt Luidete sihtkaitsevööndi, Luitemaa piiranguvööndi ja Maasikaraba sihtkaitsevööndiga, väiksemas ulatuses piirneb maantee Vanamänniku sihtkaitsevööndi ja Võiduküla sihtkaitsevööndiga. Kohati, Tahkuranna ja Häädemeeste valla piiril ning Häädemeeste alevikuga piirneval alal, jääb maantee äärde Luitemaa hoiuala.

Teedevõrgu rajamisest avalduv mõju liiklusohutusele

Maanteeamet on avaldanud „Välisõhu strateegiline mürakaardi maanteelõikudes, mida kasutab üle kolme miljoni sõiduki aastas. Vastavalt strateegilise mürakaardi andmetele on Häädemeeste rannaalade planeeringualal sellised teelõigud mida kasutab üle kolme miljoni sõiduki aastas puuduvad.

Äri- ja tootmishooned on soovitatav detailplaneeringus või projektis võimaluse korral maantee äärde paigutada nii, et neid teenindavad laoplatsid ja parklad ning laadimisalad jääks maantee poolsesse külge.

Projekteerimistööde teostamisel tuleb kindlaks teha kavandatava maanteetrassi ja selle lähiümbruses põhjavee liikumissuund ja sügavus ning prognoosida võimalik põhjavee alanemine ja ulatus. Põhjavett ei tohi alandada, kui see võib mõjutada ebasoodsalt looduskeskkonda. Veekogude kvaliteedi säilitamiseks tuleb tähelepanu pöörata ärajuhitavale sademeveele.

Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) trassi rajamisega kaasneva täpsema mõju hindamiseks on vajalik tee-ehitusprojekti koostamisega paralleelselt läbi viia keskkonnamõju hindamine.

Keskkonnamõju hindamisel peab arvestama mõju liiklusohutusele, leides sobivad lahendused koostöös Maanteeametiga (nt leevendavate meetmete rakendamine õnnetuste vältimiseks loomadega).

Maanteeameti nõusolekut nõudvate objektide kavandamisel tuleb Maanteeametilt lähtetingimused küsida enne planeeringu algatamist või projekteerimistingimuste väljastamist. Vältida tuleb müra- ja saastetundliku arenduse kavandamist maanteega piirnevale alale. Juhul, kui maanteega piirnevale alale nähakse ette asustuse areng, tuleb arendajal tarvitusele võtta ning finantseerida vajalikud leevendusmeetmed.

Häädemeeste valla teed on kantud teeregistrisse

<http://teeregister.riik.ee/mnt/index/net.do?netSelection=KOH&subMenu=parnu>

Olemasolevate alajaamade ja kõrgepingeliinide paiknemine valla territooriumil on toodud üldplaneeringu joonisel.

Elion Ettevõtted AS lõpetas 2009 .aastal Häädemeeste vallas fiiberoptilise sidekaabli paigaldamise alates Tahkuranna piirist Häädemeeste aleviku piirini. 2011.a. alustati Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutuse eestvõttel ELA 023 Häädemeeste-Kabli-Ikla-Massiaru valguskaabli trassi rajamist. 2011. aastal on väljastatud Ericsson Eesti Aktsiaseltsile ehitusluba valguskaabliga kaasnevate ELION-i võrkude ehitamiseks.

2011. aastal projekteeriti seitsmes asulas ühisveevärgi ja kanalisatsiooni trasside lahendused ja 2014. aastal koostati tehnilised projektid Häädemeeste valla 10 pumbajaama rekonstrueerimiseks.

4. Üldplaneeringus käsitletavad alternatiivid

Häädemeeste valla rannalade osaüldplaneeringu lahenduse aluseks on erinevate alternatiivsete lahenduste võrdlemine ja sellega on määratletud rannalade arenguvisiooni, maa-alade funktsioonid (sihtotstarbed) ning piirangud.

0 - alternatiivi puhul säilib olemasolev olukord, milleks on rannalade olemasolev ning kehtestatud detailplaneeringutega planeeritav hoonestus. Kehtestatud detailplaneeringute loetelu on toodud lisas 1.

0-alternatiivi puhul valla ruumilist arengut on võimalik suunata maakonnaplaneeringu, detailplaneeringute ning arengukavade kaudu. Planeerimisseaduse (RT I 2002, 99, 579) kohaselt on kohaliku omavalitsuse üldplaneeringu koostamine kohustuslik.

4.1. Häädemeeste valla rannakülade arengualternatiive

4.1.1. I alternatiiv: Taandareng ja vaikelu rannas

Kabli-Lemme-Treimani piirkonna rannakülad kujunevad väljarände tulemusel pensionäride piirkonnaks, kust suvel käib üle kerge tuuleil st külla saabuvad lapsed ja lapselapsed. Tulevad ka need, kes aastate jooksul harjunud suvitamas käima, kuid nemadki satuvad üha harvemini ja lühemaks ajaks, sest elutempo on kiire ja igapäevastele tegemistele kulub üha enam aega. Üha enam tekib juurde paiku, mis omandina kuuluvad linlastele või välismaalastele, kohapeal laiub eikellegimaa ja väheseid alles jäänud elanikke valdab minnalaskmise meeleolu. Olemasolev puhkemajandus hääbub, hooned ja rajatised lagunevad. Tekivad hüljatud külad ja maastikud.

4.1.2. II alternatiiv: Eraldunud ja vastanduvad kogukonnad

Toimib olukord, kus suveelanikud on kohalikest eraldunud, Tartu ja Viljandi suvitajate seas valitseb natuke üleolev ja vastanduv suhtumine kohalikesse, mille tulemuseks on kohalike elanikega koostöö puudumine. Olemasolevate suvilapiirkondade vanemad elanikud suhtlevad omavahel ja teevad koostööd, kuid nooremate põlvkondade vahel on sidemed kadumas. Tekib mitu eraldiseisvat kogukonda, kes kohtuvad või vaidlevad ainult probleemide kerkides või planeeringute aruteludel. Kohalik elu-olu ei huvita enam kedagi, tulemuseks on turvalisuse puudumine, talvel rüüstatud suvekodud ja kaklused suvistel rannapidudel. Kohaliku kogukonnale jääb lahendada küsimus “Miks nad siis tulevad meie õuele kaklema?”

4.1.3. III alternatiiv: Koordineerimatu ehitustegevus ja arendajate omavoli

Valdavaks on mõtteviis: „Las inimesed ehitavad kuidas tahavad”. Tulemuseks on suvilakülade ehitamine, kus puudub koha vaim. Kontrollimatu arendustegevuse tulemusena tekivad kohatud suvilakülad, kus on probleeme turvalisusega ja olematu taristuga. Puudub koostöö kohalike elanikega ja huvi kohalike kultuuriürituste vastu. Rannas nädalalõppu veetjad kannavad põhimõtet: „Me oleme Tallinnast, me maksame”.

4.1.4. IV alternatiiv: Atraktiivne puhkepiirkond ehk suvine sumin rannakülades

Häädemeeste valla rannakupiirkond on laiemalt tuntud ja teatud suvituspiirkond, mida kannab puhkepiirkonnale omane iseloomulik vaimne atmosfäär (Genius loci). Toimuvad ühistegemised kohalike elanike ja suveelanike koostöös, mille tulemuseks on hoolitsusega kaetud paigad. Üheskoos viiakse ellu arendusprojekte nii taristu rajamiseks ja hooldamiseks kui ka kultuuriürituste elluviimiseks. Aset leiavad traditsioonilised suveüritused ja projektid, näiteks Kabli Päikeseloojangu festival, Põhja-Liivimaa festival, Treimani Laulupäev ning teised kohalikku vaimu ja elu hoidvad üritused. Suveelanikud osalevad aktiivselt kohalikus elus ja tegemistes ning ettevõtluses. Kohalikud ettevõtjad teevad Romantilise Rannatee koostöövõrgustiku raames koostööd. Olemasolevad tootmisalad on kasutust leidnud tootmis ja äripindadena. Meie vaimuinimesed – teadlased, õppejõud, literaadid või ka meedia-, tarkvara, tervishoiu teiste aladel tegijad panustavad oma vaimuvara kodukoha hoidmiseks, eelkõige talvise elu hoidmiseks. Häädemeeste valda peetakse koduks, mida paljud suveelanikud näevad tulevikus püsielupaigana. Toetust on pälvinud Tahkuranna vallas Lottemaa rajamine, Pärnumaa Omavalitsuste Liidu, Pärnu Lahe Partnerluskogu ja Liivi Lahe Kalanduskogu ühistegemised. Jätkub ajaloolistel traditsioonidel kestav piiriülene koostöö Lätiga, Häädemeeste - Ainaži (Heinaste) - Salaci on tuntud turismi ja puhkemajanduspiirkond, kus väärtustatakse elukeskkonda ja kultuuripärandit. Alternatiivi ellurakendamisel paranevad elukeskkonna- ja puhkekeskkonna kvaliteet ja elamistingimused, toimub majandusliku arengu intensiivistumine. Puhketingimuste paranemine ja puhketeenuste mitmekesistumine suurendab nii valla kui ka teenuste pakkujate tulusid. Paraneb juurdepääsetavus rannaladele, transpordilahendused ja liikumisvõimalused.

4.1.5. Alternatiivide võrdlemine

Vastavalt planeerimisseadusele tuleb planeerimisel arvesse võtta valla arengukavas sätestatud.

HÄÄDEMEESTE VALLA RANNAALADE OSAÜLDPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILINE HINDAMINE

Häädemeeste valla rannalade osaüldplaneeringu väljatöötamisel on arvesse võetud arengukavas sätestatud tulevikuvisioni ja strateegilisi arengueesmärke. Alternatiivide võrdlemisel on arvestatud sidusust Häädemeeste valla arengukavas sätestatuga, metoodikas loetletud kriteeriume, piirkondlikke erisusi ning elanikkonna huve.

Tabel 10. Rannalade arengualternatiivide võrdlus Häädemeeste valla arengueesmärkide osas

Strateegiliste arengueesmärgid	I alternatiiv Taandareng ja vaikelu rannas	II alternatiiv Eraldunud ja vastanduvad kogukonnad	III alternatiiv Koordineerimatu ehitustegevus ja arendajate omavoli	IV alternatiiv Atraktiivne puhkepiirkond ehk suvine sumin rannakülades
1. Tegus elanikkond				
Elanike sh suveelanike arvu suurenemine	-	-	+	+
Kogukondade omaalgatuslike tegevuste suurenemine	-	- - -	-	+++
Elanike rahulolu kaasamisega valla- ja külade tegemistega	- -	- - -	-	++
2. Kultuuripärandi ja elukeskkonna väärtustamine – vallas on omavahel seotud ajaloo, kultuuripärandi ning looduse hoidmine ja väärtustamine				
Elanikkonna rahulolu pärandikultuuri ja valla kultuurieluga	+	-	- - -	+
Elanikkonna rahulolu elukeskkonnaga – loodusväärtuste säilimine, kvaliteetne elukeskkond	+	-	- - -	+
3. Hea mainega vald - vallas on positiivne maine nii kohalike elanike kui ka ettevõtjate ja puhkajate seas				
Elanikkonna, rahulolu avalike teenustega	- -	-	-	+
Puhkajate rahulolu vallas pakutavate teenustega	- - -	- -	- -	++
Ettevõtjate rahulolu avalike teenustega	- -	- -	-	++

Tabel 11. Rannalade arengualternatiivide võrdlus mõjutatavate keskkonnaelementide osas

Mõjutatavate keskkonnaelementid	I alternatiiv Taandareng ja vaikelu rannas	II alternatiiv Eraldunud ja vastanduvad kogukonnad	III alternatiiv Koordineerimatu ehitustegevus ja arendajate omavoli	IV alternatiiv Atraktiivne puhkepiirkond ehk suvine sumin rannakülades
1. Looduskeskkond				
Kaitstavad loodusobjektid	-	-	- - -	+
Rohevõrgustiku toimimine	+	- -	- - -	+
Põhjavesi, kaitsmata põhjaveega alad	+	- - -	- - -	- +
Pinnavesi, vooluveekogud	-	-	-	- +
Mereranna ja veekogude kallaste alad	-	- -	- - -	- +
Taimestik, loomastik	+ -	-	- - -	- +
Natura 2000 võrgustiku alad	+ -	-	- - -	+
2. Tehiskeskkond				
Teedevõrk	-	- - -	-	+++
Sadamad	- -	- - -	-	++
Veevarustus	- -	- - -	- -	+
Elektrivõrgud	-	-	-	+
Tööstuspiirkonnad ja ettevõtjusalad	- -	-	-	+
Elamualad	-	- -	- - -	
3. Sotsiaalne, majanduslik ja kultuuriline infrastruktuur				
Sotsiaalne infrastruktuur	-	- -	-	++
Teenuste kättesaadavus	- -	- -	-	+++
Inimese heaolu ja tervis	-	- -	-	+

HÄÄDEMEESTE VALLA RANNALADE OSAÜLDPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILINE HINDAMINE

Kultuurimälestised ja pärandkultuur	-	--	---	++
Miljööväärtuslikud alad, väärtuslikud maastikud	-	-	---	+

Eelkirjeldatud arengualternatiividest on Häädemeeste valla arengukavaga kooskõlas arengustsenaarium, kus nähakse Häädemeeste rannikuala atraktiivse puhkepiirkonnana. Arengukava visioonis nähakse, et Häädemeeste on tegusa elanikkonnaga, kultuuripärandit ja elukeskkonda väärtustav hea mainega vald. Häädemeeste valla rannaalade üldplaneeringu ruumiline lahendus toetab arengukava. Planeering annab võimaluse väärtusliku elukeskkonna säilimisele ja arengule, hoiab ja väärtustab pärandkultuuri ja annab võimaluse mitmekesiseks kultuurieluks.

4.2. Alternatiivide võrdlemine korduva üleujutusega ala piiri ja ehituskeeluvööndi määramisel.

Korduva üleujutusega ala piiri määramine oli üldplaneeringu lahenduse leidmisel oli üheks peamiseks küsimuseks, mille juures kaaluti järgnevaid põhinevaid alternatiivseid lahendusi:

- korduva üleujutusega ala piiri määramisel arvestatakse 1 m kõrgusjoonega.
- korduva üleujutusala piiri määramisel arvestades ajaloolise hoonestuse ja ehitusjoonega, vastavalt, et ehituskeeluvöönd ulatuks ajaloolise hoonestuse ja ehitusjooneni.

Häädemeeste valla rannikupiirkonnas puuduvad andmed ja uuringud, mis oleks aluseks korduva üleujutusega ala piiri määramisel. Seega lähtutakse olemasolevatest olukorrast ning korduvalt üleujutatava ala ja ehituskeeluvööndi piiri määramisel arvestatakse 1 m kõrgusjoonega. Lahenduse leidmisel tugineti kohalike elanike ütlustele ja ajaloolisele mälule ning Häädemeeste valla haridus-, kultuuri ja sotsiaalkomisjoni liikmete seisukohtadele. Korduva üleujutusega ala piiri määramise aluseks rannaalade osaüldplaneeringus on võetud Pärnu maakonna üleujutuskaardid ja Maa-ameti andmed. Korduva üleujutusala piiri määramisel on analüüsitud ajaloolist ja olemasolevat ehitusjoont ja väljakujunenud asustust, reljeefi, kõlvikute ja kinnisasjade piire, analüüsitud on toimunud veetõuse ja üleujutusi ning olemasolevaid topo-geodeetiliste mõõdistuste aruandeid ja kohalike elanike teadmisi ja kogemusi ning ettepanekuid.

Korduva üleujutusega ala piiri määramine 1 m kõrgusjoonega ei muuda Kabli, Majaka ja Treimani piirkonnas oluliselt ehitusõigust, kuna neis piirkondades on 1 meetri kõrgusjoon valdavalt põhikaardi veepiirile suhteliselt lähedal. Seda näitas ka asjaolu, et uusi ehitisi on ajaloolisest ehitusjoonest mere poole rajatud enamasti Kabli, Majaka ja Treimani külates. Seevastu Jaagupi, Penu külates on uusehitisi ajaloolisest ehitusjoonest mere poole rajatud märkimisväärselt vähem. Metsapoole ja Ikla külates uusehitised ajaloolisest ehitusjoonest mere pool puuduvad.

Ajaloolistel rannaniitudel, mis paiknevad olemasolevast asustusest mere pool saab kuni ehituskeeluvööndi piirini ehitada ainult rannaniitusid ja karjamaid ning looduskaitselisi tegevusi teenindavaid rajatisi (piirded, tarad, loomade varjualused, vaatetornid). Kohalikud elanikud on järginud põhimõtet, et ajalooliste rannakarjamaade alale, olemasolevast asustusest mere poole uusi elamuid, tootmis- ja ärihooneid ei ehitata. Tegemist on ajalooliste rannakarjamaade alaga ning kohalike elanike kogemused ja tarkus väärivad arvestamist.

4.3. Alternatiivide võrdlemine tiheasutusalade määramisel

Tiheasutusalade määramisel juures kaaluti järgnevaid alternatiivseid lahendusi:

1. Jäada maakonnaplaneeringu lahenduse juurde, millega on määratud Häädemeeste vallas järgmised tiheasutusalad, mis asuvad Häädemeeste alevikus, Rannametsa, Jaagupi, Penu, Kabli, Majaka, Treimani, Metsapoole, Ikla, Massiaru ja Urissaare külates.

2. Esitada maakonnaplaneeringu muutmise ettepanek, mis põhineb asustustiheduse, maaüksuste ja hoonete paiknemise analüüsile. 1998 aastal koostatud maakonnaplaneeringuga on määratud käesoleva rannalade osaüldplaneeringu alal järgmised tiheasutusalad, mis asuvad Ikla, Metsapoole Treimani, suvilapiirkonnad Piknik ja Vika Majaka külas, Kabli, Jaagupi kordoni, Jaagupi.

Analüüsides asustustihedust, maaüksuste ja hoonete paiknemist (vt üldised ehitustingimused, kruntide suurused ja hoonete vahelised kujud haja- ja tiheasutustes) ei oma maakonnaplaneeringuga määratud Ikla, Metsapoole, Jaagupi Kordoni (Kosmonautika) ja Jaagupi tiheasutusalad sellele omaseid tunnuseid (väike hoonestatud kinnistute ja elanike arv), millest tulenevalt ei saa Häädemeeste valla rannalade osaüldplaneeringuga nimetatud piirkondasid määrata tiheasutusaladeks. Seoses eeltooduga tehakse Häädemeeste valla rannalade osaüldplaneeringuga ettepanek maakonnaplaneeringu muutmiseks ja antakse sisendid uue koostatava maakonnaplaneeringu tarbeks. Planeeritud tiheasutusalad on määratud maastikuliselt, logistiliselt ja kogukondlikult loogiliselt.

Häädemeeste valla rannalade osaüldplaneeringule tehakse ettepanek määrata tiheasutuseks Kabli ja Treimani ning valdavalt suvises kasutuses olevad Kase, Merelaane, Laigeste ja Vika tiheasutusalad.

5. Üldplaneeringu elluviimisega kaasnevad mõjud

Häädemeeste vald soovib lähtuvalt üldplaneeringust kujundada vallast meeldiva elamise, puhke ja ettevõtluspiirkonna, kus elamine oleks sobitatud senisesse rahulikku miljöösse ning puhkemajandusel ja ka tootmisel ei oleks kahjulikku keskkonnamõju. Uusi tootmisalasid kavandatakse sobivatesse piirkondadesse, olemasolevate mittekasutatavate tootmisalade kasutuselevõtt korrastab maakasutust ning leevendab mahajäetud ehitiste poolt tekitatud negatiivset mõju.

Häädemeeste valla arengukavas on seatud üheks prioriteediks puhkemajandus. See sisaldab puhkemajanduseks sobivate alade kasutusevõtmise kõrval kohaliku turismialase väikeettevõtluse ja sellega seonduvate vabaaja teenuste osutamist ja kvalitatiivset arendamist, samuti rannaala kui kuurordipiirkonna arenguperspektiive, mis eeldab üldist keskkonnasäästlikkust nii maakasutuses kui ehitamises ning looduskeskkonna väärtustamist. Kitsendustega hõlmatud maa-alal tuleb juhendada õiguslikest alustest ning nende rakendusaktidest.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel tuvastatakse ja hinnatakse rannalade osaüldplaneeringu elluviimisega kaasnevaid olulisi keskkonnamõjusid. Hindamine on aluseks Häädemeeste valla rannalade planeerimisel, millega seatakse piirkonnas (planeeringualal)

loodust ja elanikke hoidvad kasutamise tingimused, reeglid ja põhimõtted edaspidiseks planeeringute koostamiseks ja projekteerimiseks.

Keskkonna mõiste hõlmab nii majanduslikku, sotsiaalset, kultuurilist kui ka looduskeskkonda. Hindamise käigus tuvastatakse võimaliku mõju iseloom ja hinnatakse selle avaldumist ning ulatust.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel käsitletakse integreeritult (kirjeldatakse, analüüsitakse, hinnatakse) järgmisi olulisi valdkondi/elemente lähtudes rannalade planeeringus käsitletavatest teemadest:

Looduskeskkond:

- kaitstavad loodusobjektid (kaitsealad, üksikobjektid, püsielupaigad, liigid) ja uute objektide kaitse alla võtmise ettepanekud;
- rohevõrgustiku toimimine, konfliktikohtade väljatoomine ja lahendusettepanekud;
- põhjavesi, sh kaitsmata põhjaveega alad;
- pinnavesi, voolu- ja seisuveekogude kaitse;
- mereranna ja veekogude kallaste alad;
- taimestik ja loomastik;
- võimalik mõju Natura 2000 võrgustiku aladele

Tehiskeskkond (tehniline infrastruktuur)

- teed, teede kaitsevööndid, võimalik liikluskoormuse tõus;
- sadamad;
- veevarustus, kanaliseerimine, reoveekogumisalad;
- energiavõrgud, kõrgepingeliinid;
- tööstuspiirkonnad ja -ettevõtted;
- maakasutus ja selle planeerimine: elamu- ja ettevõtlusalade võimalikud mõjud, olemasolevad ja kavandatavad elamualad;

Sotsiaalne, majanduslik ja kultuuriline keskkond

- sotsiaalne infrastruktuur (elamud, kauplused, koolid, tervishoiuasutused)
- teenuste kättesaadavus;
- mõju inimese heaolule ja tervisele, sh joogivee kvaliteet, müra,
- mõju kultuurimälestistele ja pärandkultuurile;
- väärtuslikud alad, väärtuslikud maastikud.

5.1 Mõjud looduskeskkonnale, kaitstavatele loodusobjektidele ja Natura aladele

Planeeringu rakendamisega ei kaasne looduskeskkonnas negatiivseid muudatusi, küll aga toob paljude ettepanekute elluviimine kaasa keskkonnaseisundi parandamise. Planeeringus on kaalutud ja arvestatud asustuse, infrastruktuuri, maakasutuse jm võimalikke mõjusid ning

lähtutud nendest alternatiivide valikul. Planeeritavate tegevuste mõjud on looduskeskkonnale positiivsed, mõju ulatus sõltub rakendatavate meetmete edukusest.

Looduskaitsealade säilitamisel ja looduskaitsealise infrastruktuuri arendamisel on oluline positiivne keskkonnamõju looduse, bioloogilise mitmekesisuse ja rohevõrgustiku säilitamise seisukohast.

Looduskaitsealale ning nende vahetusse lähedusse tootmisalasid jm olulise keskkonnamõjuga tegevust valla üldplaneeringuga ei kavandata, mistõttu negatiivseid mõjusid ette näha ei ole.

Üldplaneeringuga kavandatava maakasutuse mõju bioloogilisele mitmekesisusele ei ole oluline, kuna valdavalt on hoonete ja infrastruktuuri ehitamine kavandatud kas olemasoleva asustusega aladele või nende lähedusse. Elamute ehitamine võib avaldada mõju mõningate kasvukohtade või seniste elupaikade kadumisele või muutumisele. Üldplaneeringu lahendus arvestab valdavalt väärtuslike elupaikadega, säilitades need planeeritaval alal. Ehitustegevuse mõjud ei ole ulatuslikud ja olulised, vaid pigem paikse tähtsusega.

Turismist ja puhkemajandusest võib tuleneda rannikuelupaikade ja luitekoosluste liigne tallamine ja prahistamine. Ohtra tallamise puhul võivad tundlikumad liigid hävida. Tallamise puhul on leevendavateks meetmeteks inimeste liikumise suunamine vastavatele teedele ja radadele, samuti suunaviitade, infotahvlite ning laudteede ja treppide paigaldamine. Jalg ja kergliiklusteede planeerimisele ja projekteerimisele tuleb pöörata nii detailplaneeringutes kui ka ehitusprojektides.

5.2 Mõju rannale ja kaldale

Rannikud erinevad sisemaistest aladest nii looduse kui kasutuse poolest. Mere mõju ei piirdu ainult otsese üleujutuse ja aktiivsete rannaprotsessidega, võib avalduda ka pinnasevee kaudu.

Kuigi merevee mõju rannast kaugenedes pidevalt väheneb, on see selgelt tajutav mikrokliimas ja selle kaudu ka taimede kasvutingimustes. Rannikumaastikus, eriti väikesaartel, on maastiku oluliseks kujundajaks linnud.

Rannikualad on enamasti tihedalt asustatud ja mitmeti kasutatavad. Peale mereliste ja maismaaliste loodusprotsesside on seal kokku põrkunud ka inimgruppide huvid nende alade kasutusküsimustes. Sageli on rannikualadel kerkivad probleemid küllaltki spetsiifilised ja neile püütakse lahendusi leida, et siinseid looduslikke väärtusi säästlikumalt ja otstarbekamalt kasutada.

Rannad ja kaldad on oluline ressurss, mida tuleb mõistlikult kasutada. Tihtipeale põrkuvad seal erahuvi omandiõigusena ja avalikud huvid nt puhkusele, vaadetele, veekasutusele.

Planeerimisettepanekus on määratletud **korduva üleujutusega ala piir on määratud 1 m kõrgusjoonega, millest tulenevalt on** vastavalt vastavalt Looduskaitseadusele on laienenud ehituskeeluvööndi ulatus. Eelkirjeldatud meetmed on vajalikud ennetamaks võimalikest üleujutustest tingitud kahjusid ehitistele, aga ehitistest tulenevat võimalikku reostusohu üleujutuse korral. Häädemeeste kui mereäärse valla jaoks on oluline ka määrata juurdepääsud rannaalale. Uute lautrikohtade loomisel on vajalik kaaluda ühtlasi avaliku juurdepääsu tagamise vajadust kallasrajale. Lautrikohad ei ole olulise keskkonnamõju allikaks, kuid nende kasutamisel tuleb tagada maade korrashoid, jäätmete kogumine ja liigse tallamise vältimine.

Kokkuvõttes ei kahjusta ÜP elluviimine randade ja kallaste kaitse-eesmärke. Randadel ja kallastel asuvad looduskooslused säilivad, inimtegevusest lähtuvat võimalikku kahjuliku mõju

ette näha ei ole, elamumaade käsitlus ÜP-s on ranna ja kalda eripära arvestav. Avalike laurite ja supluskohtade määratlemine tagab ühtlasi vaba liikumise ja juurdepääsu randadele.

5.3. Rohevõrgustiku toimimine

Roheline võrgustik täpsustab bioloogilise mitmekesisuse toimimise struktuuri, loob eeldused loodushoidlikuks ja tasakaalustatud arendustegevuseks. Häädemeeste valla territooriumile jääva rohelise võrgustiku määratlemisel on aluseks võetud Pärnu maakonna teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“. Rohelise võrgustiku kavandamise eesmärgiks on luua eeldused Pärnumaale iseloomulike ökosüsteemide ja liikide säilitamiseks, looduslike, pool-looduslike jt väärtuslike ökosüsteemide kaitseks ning looduskasutuse juures säästlikkuse printsiibi järgimiseks. Roheline võrgustik koosneb funktsioneerivaks tervikuks ühendatud tugialadest ja koridoridest. Rohelise võrgustiku määratlemine on valdavalt objektiivse iseloomuga.

Roheline võrgustik koosneb eritasemelistest ja -otstarbelistest võrkudest, mis koos tagavad süsteemi kui terviku toimimise. Rohelises võrgustikus on eristatavad kolm komponenti:

- tugialad
- ribastruktuurid ehk koridorid
- nullalad ehk neutraalalad.

Tugiala on piirkond, millele süsteemi funktsioneerimine valdavalt toetub. Tugialad on ümbritseva suhtes kõrgema väärtusega alad. Seal paiknevad vastava süsteemi seisukohalt kõige olulisemad elemendid (kaitsealad, loodus- ja keskkonnakaitseliselt väärtustatud alad, suured looduslikud alad jne). Tugialade kõige olulisemat osa nimetatakse tuumikalaks. See võib olla kaitstav, väärtuslik, keskkonda kujundav jms ala.

Koridorid on tugialasid ühendavad rohelise võrgustiku elemendid. Võrgustiku koridorid on tugialadest vähem massiivsed ja kompaktsed ning ajas kiiremini muutuvad või muudetavad.

Nullala on ala, mis omab vaadeldava põhisüsteemi suhtes potentsiaali (metsamaa väljaspool tugialasid, kasutusest väljajäetud rohumaad jne) ja kus on vähe tõenäoline konkureerivate süsteemide surve. Neid võib vaadelda kui eelistusalasid, mida saab kasutada põhisüsteemi, so võrgustiku koridoride arendamiseks.

Häädemeeste valla rohevõrgustiku peamised tuumalad moodustavad Via Balticast ida poole jäävad metsamassiivid, millest märkimisväärne osa jääb looduskaitsealadele (Nigula looduskaitseala, Luitemaa looduskaitseala, Laulaste looduskaitseala). Rohevõrgustiku tuumalana on määratud ka Häädemeeste, Pulgoja ja Rannametsa rannaniidud. Rohevõrgustiku tuumalasid ühendavad rannikupiirkonnaga koridorid. Peamiseks rohevõrgustiku ja infrastruktuuride konfliktikohaks on Tallinn-Pärnu-Ikla maantee (Via Baltica).

Pärnu maakonna teemaplaneeringuga (Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused, 2003) on Pärnu maakonnas määratletud roheline võrgustik, mis koosneb funktsioneerivaks tervikuks ühendatud tugialadest ja koridoridest. Rohelise võrgustiku määratlemine maakonnaplaneeringus toimus olemasoleva informatsiooni alusel ja seejuures tugineti eelkõige looduslikkusele ning bioloogilisele mitmekesisusele.

Roheline võrgustik koosneb tugialadest ja koridoridest, mis on ühendatud ühtselt funktsioneerivaks tervikuks. Tugialad on ümbritseva keskkonna suhtes kõrgema väärtusega loodusalad, millele valdavalt toetub rohelise võrgustiku funktsioneerimine. Koridorid tagavad võrgustiku sidususe ja terviklikkuse.

Roheline võrgustik täpsustab bioloogilise mitmekesisuse toimimise struktuuri ning loob eeldused loodushoidlikuks ja tasakaalustatud arendustegevuseks.

Rohelise võrgustiku tugialad on moodustatud loodus- ja keskkonnanõuetelt väärtustatud aladest, mis on fikseeritud õigusaktidega (kaitsealad, tähtsad linnualad jne), massiivsetest looduslikest aladest, looduskaitsealustest ja väärtuslikest objektidest ja väärtuslike maastikest. Rohelise võrgustiku koridorid on joonstruktuurid ja saarekeste astmelaudade jada, mis on määratletud maakonna planeeringu alusel.

Rohevõrgustiku täpsustamisel on lähtutud olemasolevatest looduskooslustest ja väärtustest ning sidususe printsiibist.

Rohevõrgustiku koridoride ja astmelaudade asukohta täpsustamisel on arvesse võetud rohevõrgustiku tugialade, asustuse ja infrastruktuuride paiknemist.

Rohelise võrgustiku määratlemise eesmärgiks on tagada iseloomulike ökosüsteemide ja liikide säilimine, looduslike, pool-looduslike ja teiste väärtuslike ökosüsteemide kaitsmine ning looduskasutuse juures säästlikkuse printsiibi järgimine.

Häädemeeste valla rohevõrgustiku peamised tuumalad moodustavad Via Balticast ida poole jäävad metsamassiivid. Häädemeeste vallas on rohevõrgustiku ja tehnilise infrastruktuuri peamine konfliktipiirkond Via Baltica. Pärnu maakonna Via Baltica teemaplaneeringus on arvestatud rohevõrgustikuga ja konfliktalade piires metsloomadele tee ületamise võimaluste loomisega. Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneering "Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) trassi asukohta täpsustamine km 92,0 -170,0" on koostatud küll 170. kilomeetrit, maantee planeerimisel kuni Ikla on järgitud maakonnaplaneeringus kehtestatud põhimõtteid.

Ristumised rohevõrgustikuga kajastuvad planeeringujoonistel konfliktaladena:

- Lõik kilomeetritel 169-171 Häädemeeste alevikust lõuna pool. Mõlemal pool maanteed on metsaalad ja võsastikud, aastatel 2006 kuni 2013 on toimunud 3 loomaga juhtunud liiklusõnnetust.
- Lõik kilomeetritel 178-182 Majaka-Lemme piirkonnas mõlemal pool teed paiknevad metsaalad ja ala läbib Lemme jõgi.
- Lõik kilomeetritel 156-161 Tahkuranna vallas kuni Häädemeeste valla piirini (k.a ca 1 km Häädemeeste vallas). Ühel pool maanteed laiuvad Luitemaa looduskaitseala männimetsad ning teisel pool kitsas metsariba, mis läheb üle endisteks ja praegusteks rannakarjamaadeks. Maanteeameti Riikliku Teederegistri andmetel on ajavahemikul 2001-2010 kilomeetritel 156- 161 registreeritud 9 loomaga juhtunud liiklusõnnetust.
- Lõik 168. kilomeetri II pool kuni 169. kilomeetri I pool Uulu-Soometsa-Häädemeeste ja Tõitoja- Häädemeeste kõrvalmaanteed vaheline lõik Häädemeeste külje all.

Metsloomad kasutavad nimetatud piirkondi Via Balticast ida poole jäävatelt tuumaladelt mere äärde liikumiseks. Konfliktialadel tuleb maantee projekteerimisel rakendada liiklusohutust ja rohevõrgustiku toimimist tagavad meetmed.

Jahimeeste ja kohalike elanikega koostöös on rannaalade osaüldplaneeringu alal täpsustatud rohevõrgustiku koridorid, mis on kantud K 10 täpsusega rannaalade osa üldplaneeringu kaardile. Detailplaneeringute ja ehitusprojektide koosseisu kuuluvatel maa-ala plaanidel määratakse vajadusel rohevõrgustiku koridorid, täpsusega K 11.

5.4. Mõju sotsiaal-majanduslikule ja kultuurikeskkonnale

Sotsiaal-, majandus-, kultuuri ja looduskeskkond moodustavad meid ümbritseva ökosüsteemi. Samas peab märkima, et eelnimetatud valdkondi iseloomustavad regionaalne ja kohalik eripära ning iseärasused. Üldplaneering koostamise protsessis arvestati eelnimetatud ja alljärgnevalt on esitatud planeeringus kavandatu rakendamisest tulenevad võimalikud majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised mõjud.

Majanduslik mõju

Üldplaneeringu ettepanek annab vallale arengu raamid ning üldised suunad ja võimalused:

- seab maakasutuse ja ehitustegevuse keskkonnatingimused;
- toob välja tegevusteks tsoonid ja üldised suunad nende arendamiseks;
- toob arenguvõimalusena esile puhkemajanduse arendamise;
- tõstab piirkonna atraktiivsust nii elanikele kui ettevõtjatele;
- näeb ette ühendusteede parandamise ja parkimise korraldamise;
- näeb ette tehno rajatistega varustatuse parandamise;
- näeb ette tervisespordiga tegelemise võimaldamist ja toetamist.

Ettevõtlust soodustavad kohalike ressursside olemasolu (põllumajanduseks sobiv haritud maa, mets, maavarad, loodus turismiks), sadama lähedus, hea teedevõrk, toimiv ettevõtluse tugisüsteem. Perspektiivne on Häädemeeste mineraalvee tootmise taaskäivitamisega seotud (turismi)teenuste arendamine.

Turismi arendamiseks tulevikus on vajalik väikesadamate arendamine, sh Jaagupi sadama väljaarendamine jahi- ja kalasadamana.

Ettevõtjate ja ettevõtlust alustada soovivate elanike huvi korral on võimalik vastavad tegevused korraldada vallas. Probleemiks olevat vabade maade, investeerimisobjektide vähesust aitab leevendada tootmis ja puhkemajanduseks sobivate alade planeerimine.

Sotsiaalne mõju ja teenuste kättesaadavus

Valla elanikkonna sotsiaalsete vajadustega arvestamine tähendab eelkõige avalike teenuste ja selleks vajalike sotsiaalse infrastruktuuri objektide olemasolu. Avalike teenuste kättesaadavus ja kvaliteet mõjutab oluliselt inimeste elu- ja töökoha valikut. Häädemeeste alevikus on kõik esmatasandi avalikud teenused – lasteaed, gümnaasium, perearsti vastuvõtt, rahvamaja, apteek, postkontor, kauplus, kättesaadavad. Üldplaneering säilitab olemasolevad sotsiaalse funktsiooniga maa-alad (üldkasutatavate hoonete maa, looduslik puhkehaljasmaa, suplus- ja ujumiskohad jne), seega muutusi sotsiaalse infrastruktuuri osas kaasa ei too.

Küll võivad muutusi põhjustada rahvastikuprotsessid – laste arvu järsk vähenemine näiteks toob kaasa vajaduse teha otsused lasteaia ja kooli edasise arengu üle. Kasutajate vähenemine võib tulevikus mõjutada negatiivselt ka teiste teenuste kättesaadavust. Samas tõenäoliselt kasvab Häädemeeste vallas suveelanike (osaaajaelanike) osakaal, millest tulenevalt on määratud rannäärsed elamumaa ja loodusliku puhkehaljasmaa juhtfunktsiooniga maa-alad. Kehtestatud on Kabli ja Treimani supelrandade ning Lemme ja Krapu telkimisala osaüldplaneeringud.

Üldplaneeringu elluviimine avaldab järgnevat positiivset sotsiaalset mõju:

- tõstab ala atraktiivsust puhkemajanduspiirkonnana ja rekreatiivalana elanike ja külastajate kõigile vanuserühmadele;

- puhke- ja kultuurifunktsioonide ühitamine tõstab maastiku väärtust;
- peab silmas lastega peredele sotsiaalse infrastruktuuri (koolid, lasteaiad, huvikeskused jms.) tagamist elukohaeelistuse olulise eeldusena;
- parandab elanike identifitseerumise võimalusi Häädemeeste valla elukeskkonnas;
- soodustab elanike ja valla koostööd ja ühistegevust avaliku ruumi konkreetse arengu määratlemisel ning arendamisel;
- soodustab elanike suhtlemisvõimalusi ja maa kasutamist;
- parandab tervisespordiobjektide kättesaadavust;
- tõstab keskkonna ruumilist ja kasutuslikku mitmekesisust.

Kultuuriline mõju

Üldplaneeringu ettepaneku elluviimise positiivne mõju kultuurilisele keskkonnale:

- tagab spordi-, puhke-, kultuuri- ja haridusobjektide avaliku kasutuse, mis võimaldab nende paindliku funktsioneerimise elanikkonna huvides;
- tõstab valla ja külaelanike enesehinnangut;
- toob esile valla mitmekesised loodusväärtused ning seob need kultuuriväärtustega;
- väärtustab rohevõrgustiku ning määratleb puhke- ja virgestusalad
- Elavdab hooajaliste elanike osalemist kohalikus kultuurielus, millega luuakse täiendavad võimalused kultuuriliste ja vabahariduslike tegevuste harrastamiseks sh koostööks kolmanda sektoriga.

Häädemeeste valla rannikupiirkond on muutunud prestiižikaks suviseks elukohaks, mis tähendab, et hooajaline elamine rannapiirkonnas järjest intensiivistub ning suureneb huvi hooajaliselt kasutatavate elamute rajamise osas. Samas võib ette näha võimalust, et hooajaliselt kasutatavad elamud sh talumajad võetakse kasutusele alalise elukohana, näiteks pensionieas olevate või kaugtööd tegevate elanike poolt. Eeldada võib ka seda, et järjest enam taasisustatakse aastaringse elukohana vanemate ja vanavanemate elamuid või talusid.

5.5. Mõju maastikule ning kultuuripärandile

Häädemeeste valla väärtuslike maastikke ja kultuuripärandit on väärtustatud riigi, maakonna ja valla tasandil. Maakonna tasandil on kultuuripärandit ja maastikke tähtsustatud väärtuslike kultuurimaastike määratlemisega maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused", mis on üheks aluseks ka üldplaneeringu koostamisel. Üldplaneeringu kehtestamine aitab vältida elamumaade juhuslikku arendamist, mis tagab väärtuslike maastike kaitset ja säilimist.

Väärtuslike maastike kaitse üks eesmärgi on eelkõige olemasolevate traditsiooniliste elementide, struktuuride ja maastike säilitamine. Oluline on ka vaadete avamine ning nende säilitamine ning traditsiooniliste elementide ja maakasutuse säilitamine.

Kõige üldisemaks probleemiks on maastikumustri ja maastikuelementide hävimine. Millistel põhjustel ja kui kiiresti need protsessid toimuvad, sõltub väga paljudest asjaoludest või nende kokkusattumisest. Iga konkreetse maastikuga seotud probleeme tuleb arvestada hoolduskava koostamisel.

Konkreetsed ohud, mis juba hetkel ähvardavad väärtuslikke maastikke, on põllumajanduse hääbumine, külade tühjenemine, vanade metsade raie ning ehitustegevus atraktiivsetel rannaladel.

Maastikku muutvad tegevused on ka hoonete, turismirajatiste ja teede ehitamine, veekogude reguleerimine, maade ümberkruntimine jne.

Kultuurilis-ajaloolisi väärtusi ohustab peamiselt põllumaa söötijätmine ja külade tühjenemine, mis toob kaasa endiste avatud alade võsastumise ning hoonete lagunemise, eelkõige algab see keskustest kaugemale jäävatel äärealadel. Samuti on ohuks uute, konkreetse maastiku kultuur-ajaloolisest taustast lähtuvalt mitesobivate ehituste rajamine. Loodusväärtusi ohustavad nende osade või terviku ülemäärane kasutamine, millega rikutakse ökosüsteemide tasakaalu.

Puhkeväärtusega alasid ohustab rannapiirkondades majanduslik ekspluateerimine (täisehitamine, raied jms), samuti hoolduse puudumine. Maastiku liigirikkuse otseseks ohuks on võtmehiotoopide alade vähenemine kaitse ja vähenemine arvestamine üksikualade planeerimisel. Planeeringus on põhjalikult analüüsitud rohevõrgustiku paiknemist. Rohevõrgustiku paiknemine on esitatud üldplaneeringu joonistel.

Häädemeeste vallas ei piirne Tallinn-Pärnu-Ikla maantee rohevõrgustikku kuuluvate aladega - maakonna suure tasandi rohevõrgustiku tuumalad jäävad ühel pool kaugemale mere äärde ja teisel pool väljapoole maantee sanitaarkaitse vööndit Tolkuse rabasse. Tallinn-Pärnu-Ikla maantee lõikab kirde-edelasuunalist litemännikut Häädemeeste aleviku külje all, tegu on maakonna väikese tasandi rohekoridoriga.

Luitevöönd jätkub ka Häädemeeste vallas. Häädemeeste vallas jääb Tallinn-Pärnu-Ikla põhimaantee merepoolsele küljele ligi paarisaja meetri laiune metsaala, mille taga on looduslikud rohumaad ja põllumaad. Maantee äärde jääb hajusalt ka elamuid.

Looduslike olude tõttu peab tarastama Tallinn-Pärnu-Ikla maantee ääred Pärnu linnast kuni Häädemeesteni lõikudes, kus maantee piirneb kaitstavate aladega. Maantee äärte tarastamine Luitemaa kaitseala piires võimaldaks ka liikluse turvalisuse.

Kui kavandatava tegevuse elluviimisel arvestatakse maksimaalselt looduskeskkonnaga ja järgitakse üldplaneeringus sätestatud säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu ning edasise planeerimise ning ehitamise tingimusi, saab minimeerida võimaliku negatiivse mõju rohevõrgustiku funktsioneerimisele.

5.6. Mõju välisõhu kvaliteedile ja kliimamuutustele

Keskkonnaprobleemide vältimist ja leevendamist saab tagada säästva arengu põhimõtetele baseeruva keskkonnapoliitika ja kokkulepete rakendamisega erinevatel tasanditel - rahvusvahelisel, regionaalsel ja kohalikul. Seejuures ei tohiks alahinnata kohaliku ja regionaalse keskkonnapoliitika tähtsust ja mõju globaalsetele keskkonnamuutustele, lähtudes demokraatlikust kontrollist regionaalsete, riiklike ja rahvusvaheliste otsuste üle

Mõju kliimamuutustele on võimalik kohalikul tasandil suunata läbi säästva arengu põhimõtete rakendamise arendus- ja planeerimistegevuses ning võrgustikupõhises koostöös. Häädemeeste vald allkirjastas Aalborgi kokkuleppe 2006 aastal, mis oli aluseks Aalborgi koostöövõrgustikuga liitumiseks. Aalborgi koostöövõrgustik annab kohalikele omavalitsustele võimaluse osaleda poliitilises otsustusprotsessis ja õigusloomes, millega omandatakse kogemusi ja teadmisi kohaliku elu ja majanduse edendamiseks, tagades loodus- ja kultuurikeskkonna ning kohaliku elulaadi säilimise ning teha koostööd teiste omavalitsustega, valitsusväliste organisatsioonidega jt. partneritega, kes on otsustanud oma tegevuses lähtuda säästva arengu põhimõtetest.

Planeeringu rakendamisega kaasnev ehitustegevus avaldab lühiajalist ja lokaalset mõju piirkonna müratasemele. Planeeritavatel tööstusaladel seatakse tootmisele ja ettevõtlusele vastava valdkonna õigusaktidega (välisõhukaitse seadus jm) välisõhukaitset tagavad tingimused. Planeeritava ala õhukvaliteeti ja mürataset mõjutab oluliselt rahvusvahelisel põhimaanteel T4 (E67) (Via Baltica) prognoositav liiklussageduse tõus, mis aga ei sõltu Häädeemeeste valla üldplaneeringu rakendamisest. Leevendavaks abinõuks transpordi mõju vähendamiseks õhukvaliteedile ja müratasemele on transpordivahendite tehnoloogiline täiustamine ja keskkonnasõbralike tehnoloogiate arendamine ja rahvusvaheline ja riiklik õiguslik regulatsioon ja järelvalve.

Häädeemeeste valla rannaalade osaüldplaneering tagab säästva maakasutuse, arvestades seejuures avalikku huvi ja loob arengueeldused mitmetasandiliseks koostööks.

Detailed meetmed maakasutuse säästvaks planeerimiseks täpsustatakse vajadusel detailplaneeringute koostamisel ja detailplaneeringu protsessiga kaasneva keskkonnamõju hindamise või eksperthinnangute teel.

5.7. Mõju pinna- ja põhjaveele

Mõju pinna- ja põhjaveele avaldavad üldplaneeringu järgsed uued arenduspiirkonnad (elamualad, ärialad ja tootmisalad), mis asuvad reoveekogumisalal, peavad kohustuslikus korras ühinema ühiskanaliseerimisega ja ühisveevõrguga. Asustuse planeerimine kompaktset võimaldab kompaktsemalt lahendada ka tehnilist infrastruktuuri. Seda faktorit arvestati algusest peale ka planeeringu lahenduse väljatöötamisel ja valla ruumilise arengu kujundamisel. Hajaasustuses tuleb veevõrk ja reoveekäitlus lahendada elanikel endil. Sealjuures tuleb silmas pidada, et peetaks kinni kõigist keskkonnakaitselistest nõuetest ja üldplaneeringus sätestatud tingimustest. Pinna- ja põhjavee kvaliteeti mõjutab põllumajanduslik tegevus, ennekõike lautade sõnnikumajandus.

Põllumajanduse intensiivistumist ja sellega kaasnevaid võimalikke mõjusid üldplaneeringu elluviimisel ette näha ei ole. Oluline on, et olemasolevad farmid viiksid oma sõnnikumajanduse nõuetele vastavaks ning põllumajandusliku ettevõtluse loomisel arvestataks kehtivaid nõudeid.

Üldplaneeringus on määratud Häädeemeeste valla reoveekogumisalad, mille alusel lahendatakse suuremates asulates ning kompaktse asustusega aladel ühisveevõrk- ja kanalisatsioon. See vähendab pinna- ja põhjavee ning pinnasele rakendatavat reostuskoormust.

5.8. Jäätmekäitluse mõju

Jäätmekäitlus on negatiivse keskkonnamõjuga ning selle vähendamiseks on vaja rakendada Häädeemeeste valla jäätmekavas loetletud tegevusi, mis aitavad korrastada jäätmekäitlust, suurendada jäätmete sortimist ja taaskasutust. Jäätmekavaga kavandatud jäätmetekke vähendamine, tekkekohas sortimine ja jäätmete taaskasutamine aitavad kaasa jäätmete lõppkäitlemise keskkonnamõjude vähendamisele, samuti väheneb taastumatute loodusvarade kasutamine ja sellest tingitud keskkonnamõjud. Eesmärk on suurendada taaskasutatava materjali ringlust ning vältida selle ladestumist looduskeskonnas.

Kaasaegse jäätmekäitluse arendamine ei ole üksnes tehniline, vaid ka sotsiaalne probleem. Jäätmekavaga püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Jäätmete tekke vähendamine, jäätmete sorteerimine ja käitlemine tekkekohas sõltub suurel määral elanike valmisolekust jäätmekäitlust edendada. Valmisolek omakorda on seotud motivatsiooniga – parandada elukeskkonda tervikuna, vähendada jäätmekäitluse maksumust jne.

5.9. Elamu- ja ettevõtlusalade ja tehnilise infrastruktuuri mõjud

Planeeringuga kavandatud tegevustel võib olla nii positiivseid kui ka negatiivseid mõjusid. Positiivsed on need mõjud, mis aitavad kaasa keskkonna- ja säästva arengu eesmärkide saavutamisele; negatiivsed mõjud on ebasoodsad, mis võivad seatud arengueesmärkide saavutamisel avalduda loodus-, majandus-, sotsiaal- ja kultuurikeskkonnale.

Järgnevalt on analüüsitud nelja olulisema püsiva tegevuse mõju: hoonete ja rajatiste ehitamine, puhkemajanduse arendamine, ettevõtluse arendamine ja infrastruktuuri tugevdamine. Negatiivse mõju olemasolu korral on välja toodud ka võimalikud leevendavad abinõud.

Tiheasustusalade laiendamine tõstab asustuse kompaktsust, mis omab olulist positiivset mõju taristu ekspluatatsioonile, vähendab mõningal määral inimeste kulutusi transpordile ja teenuste osutamisega tehtud kulutusi. Kompaktses asustuses on üldjuhul kõik eelmainitud kulud väiksemad kui hajaasustuses. Erandiks võib olla üksikhoonete rajamise kulud või mõningatel juhtudel ka tehnilise taristu rajamise kulud. Kuigi kompaktses asustuses on üldjuhul kõrgemad kinnisvarahinnad, ei saa seda ilmtingimata pidada negatiivseks mõjuks, sest see soodustab kvaliteetse keskkonna arengut. Esimest tüüpi kulude alla tuleb lugeda ka planeerimise ja keskkonna kavandamisega seotud kulud, mis on samuti kompaktse asustuse puhul suuremad kui hajaasustuses, sest reeglina tuleb seal koostada planeering ning planeeringutele esitatavad nõuded on kõrgemad. Samas aitab tark planeerimine ja kavandamine kokku hoida kõiki teisi kulusid alates hoonete ja taristute rajamisest kuni ekspluatatsioonini ning inimeste heaolu suurendamiseni.

Tabel 10. Ehitamisest tuleneda võivad mõjud

Positiivsed mõjud	Negatiivsed mõjud	Leevendavad abinõud
• elukeskkonna kvaliteet ja elamistingimused paranevad • puhkekeskkonna kvaliteet ja puhkamise tingimused paranevad • majandusliku arengu intensiivistumine • puhketingimuste paranemine ja puhketeenuste mitmekesistumine suurendab nii valla kui	• loodusmaastiku asendumine tehismaastikuga (looduskoosluste hävimine) • Kinnisvaraarenduse surve asendada puhkemajandusliku potentsiaaliga alad elamuehitusaladega • senise asustusstruktuuritihenemine ei pruugi olla kõigile vallaelanikele meeltemööda • keskkonnamuutused asustatud kohtade läheduses • võimalik loodusliku reljeefi muutmine, mõjud pinnasele	• säilitada väärtuslikku haljastust ja looduslikku pinnareljeefi ehitusaladel • säilitada piirkonnale iseloomulikke hooneid ja eelistada uutele ehitistele väärtuslike vanade rekonstrueerimist või restaureerimist • näha ette ehitusalade juures kõrghaljastuse piisav osakaal • ehitamisel väärtusliku loodusega piirkonnas,

Positiivsed mõjud	Negatiivsed mõjud	Leevendavad abinõud
ka teenuse pakkujate tulusid • ühistranspordi tasuvuse paranemine • liikumisvõimaluste ja juurdepääsetavuse paranemine	(mõju avaldavad transport, pinnasetööd, ehitusprahi laokile jätmine) • suured kulutused infrastruktuuri rajamiseks • pinna- ja põhjavete reostusohu suurenemine • rajatiste ja trasside ehitustööde käigus esinevad lokaalsed mõjud • ökoloogiliste protsesside kulg võib olla takistatud • võimalik visuaalne reostus	kasutada kergeid ehitusmasinaid • eelistada loodussõbralikku ehitusviisi kasutades ökoloogilisi materjale ja tehnikaid • metsaala hoonestamisel hinnata kõrghaljastus ja säilitada väärtuslikud puud • reovee juhtimine puhastusseadmetele vähendab piirkonna reostuskoormust • reovee- ja jäätmekäitlusrajatised paigutada aladele, kus need kõige vähem ohustavad keskkonda. Selleks teostada uuringud leidmaks asukohti nõuetekohaste puhastusseadmete rajamiseks • ehitusmäärustega täpsustada tingimusi ehitamisel väärtuslikel maastikel • edendada keskkonnateadlikkust, -haridust ja -koolitust

Rannikupiirkonnas mõjutab sotsiaal-majanduslikke protsesse sesoonsus, millega tuleb arvestada ehitiste planeerimisel ja projekteerimisel. Hooajalisusega tuleb eelkõige arvestada teenuste jm puhkemajandusega seonduva ettevõtluse arendamisel ning elanike tööhõive tagamisel. Hoonete ehitamisel ja renoveerimisel tuleb arvestada tuleb arvestada vajadusel hooajalise kasutusega, mis aitab vähendada energia, kütte jm kulusid.

Tabel 11. Puhkemajandusest tulenevad mõjud

HÄÄDEMEESTE VALLA RANNALADE OSAÜLDPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILINE HINDAMINE

Positiivsed mõjud	Negatiivsed mõjud	Leevendavad abinõud
- piirkonna tuntuse ja maine tõus - piirkonna puhkeressursside ärakasutamine, elanike ja külaliste vaba aja veetmise võimaluste paranemine - puhketeenindusfunktsiooni lisandumisel piirkonna majandusliku arengu hoogustumine ja kohaliku elanikkonna tööhõive suurenemine - koostöö omavalitsuste vahel paraneb (ühine soov piirkonda arendada) - koostöö Läti Vabariigi piirialaga paraneb (piiriülene koostöö) - aastaringne puhke- ja rekreatsiooniteenuste pakkumine (kuurort) toob investeeringuid ja teenuste tarbijaid - paraneb teenuste kvaliteet - puhke- ja kultuurifunktsioonide ühendamine tõstab kogu ala atraktiivsust ja väärtust	- Kinnisvaraarenduse surve asendada puhkemajandusliku potentsiaaliga alad elamuehitusaladega - kaasnev majandusrisk - parkmetsade, luite- ja liivikualade kahjustamine kontrollimatu kasutamise korral - turismi arendamine võib osutada majanduslikult mittetasuvaks (oht, et ehitatud objektid jäävad hooletusse ega leia sihipärast kasutamist) - pinna- ja põhjavete reostusohu ja suurenemine - prahistamise suurenemine - metsatulekahjude ohu suurenemine – külastajate arvukuse kasvuga suureneb risk - ebasoovitavad muutused kohalike elanike elurütmis seoses puhkajate-kasutajate arvu tõusuga, võimalikud konfliktid	- puhkemajanduse suunamine ja korraldamine - teabe süsteemne jagamine eesmärgiga looduses liikumist ja puhkekasutust reguleerida - tallamisõrna pinnasega matkateedele ja -radadele laudteede rajamine - ökoturismi arendamine - tundlikud piirkonnad ja looduskaitse seisukohalt väärtuslikud alad säilitada puutumatutena - edendada keskkonnateadlikkust, -haridust ja -koolitust

Tabel 12. Ettevõtlusest tulenevad mõjud

Positiivsed mõjud	Negatiivsed mõjud	Leevendavad abinõud
- majanduslikust atraktiivsusest ja investeeringutest tulenev võimalik keskkonnakvaliteedi paranemine - kergekruusatoodete tootmise laiendamisest tulenev tööhõive suurenemine - piirkonna tuntuse ja maine tõus; - puhkemajandusala ettevõtluse mitmekülgsem arendamine ja mitmekesistamine loob tegutsemisvõimalusi ja annab alternatiivse sissetuleku piirkonna elanikele - positiivne mõju valla elanike arvule ja vanuselisele struktuurile - külade taastamine ja arendamine ning maaelu pärandi kaitsmine ja säilitamine	- loodusressursside tarbimise suurenemine (vee tarbimine, jms) - savikarjäärade laiendamine metsaalade arvelt - savikarjäärade laiendamisest tulenev võimalik mõju jõgede ja ojade puhtusele - jäätmete teke - tootmisaladelt tulenev võimalik keskkonnasaaste (eelkõige müra ja õhusaaste) mõju keskkonna kvaliteedile - looduskeskkonna killustamine võib kahjustada ka neid loomaliike, mis vajavad suurt ühtset elamisala. - metsaveol teede rikkumine raskete veokite poolt	- planeerida ja reguleerida tegevusi läbi detailplaneeringu ja keskkonnamõjude hinnangu - mitte lubada tugevalt keskkonda kahjustavate tehnoloogiate kasutamist - suurendada olemasolevate maastike bioloogilist mitmekesisust, - edendada keskkonnateadlikkust, -haridust ja -koolitust

Tabel 13. Infrastruktuuri mõjud

HÄÄDEMEESTE VALLA RANNALADE OSAÜLDPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILINE HINDAMINE

Positiivsed mõjud	Negatiivsed mõjud	Leevendavad abinõud
- pinna- ja põhjaveekvaliteedi kaitse läbi reovee süsteemse kogumise ja äraveo või kanalisatsioonitorustike väljaehitamise teel. - keskkonna- ja terviseriski vähenemine - süsteemsete veeproovide võtmisega tagatakse kvaliteetse suplusvee monitooring - joogiveekvaliteedi paranemine ja veekadude vähendamine seoses trasside uuendamisega	- Via Baltica liiklusintensiivsuse tõus suurendab saastekoormust - lokaalsed mõjud ja häiringud rajatiste ja trasside ehitustööde käigus - maakasutuskitsendused tehnorajatiste kaitsevööndis - täiendav saastekoormus heitveesuubla kasutatavale veekogule - trasside rajamisega lõhatakse maakasutuse terviklikkust	- infrastruktuur rajada võimalikult keskkonnasäästlikult - seadmete tüüp ja tehnoloogia valida lähtudes asukohast ja keskkonnamõjust - võrkude üheaegne rajamine - trasside rajamisel valida vähem looduskeskkonda ja ümbruskonda kahjustav lahendus - edendada keskkonnateadlikkust, -haridust ja -koolitust

5.10. Erinevate mõjude omavahelised seosed ja piiriülese keskkonnamõju puudumine

Keskkonnale avaldub mõju võib olla mitmemõõtmeline ja erineva ulatusega. Mõjude iseloomustamiseks võib kasutada mõisteid: vahetu, kaudne, kumulatiivne, sünergiline, lühi- ja pikaajaline, positiivne või negatiivne. Planeeringulahenduse koostamisel ja meetodite valikul on arvestatud planeeringu rakendamise protsessi käigus ja rakendamise protsessist tulenevate võimalike mõjude ulatust ja seoseid. Erinevatel mõjudel negatiivseid sünergilisi toimeid ette näha ei ole. Piiriülene keskkonnamõju puudub. Detailsed hinnangud mõjude ulatusele täpsustatakse vajadusel detailplaneeringute koostamisega.

6. Üldplaneeringu elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju seireks kavandatud meetmete ja mõõdetavate indikaatorite kirjeldus

Planeeringuga elluviimisega kaasneva võimaliku keskkonnamõju seire aluseks on erinevate tasandite keskkonnaseire andmete kasutamine ja analüüsimine:

- riiklik keskkonnaseire (riigi eelarvest finantseeritav seire, mis keskendub vee ja õhukvaliteedi ning eluslooduse muutuste jälgimisele;
- kohaliku omavalitsuse keskkonnaseire (finantseeritakse riigi ja/või kohaliku omavalitsuse eelarvest, tugineb omavalitsuse keskkonnakorralduse kavadele;
- ettevõtte keskkonnaseire (vabatahtlikult, keskkonnavalda või ettevõtte keskkonnajuhtimissüsteemi poolt ettenähtud mahus ettevõtja poolt ettevõtte eelarvest).

Keskkonnaseire indikaatorid määratakse konkreetsete keskkonnaseire programmide raames. Seireandmed on võimalik kasutada Häädemeeste rannikupiirkonnas toimuvate protsesside ja seoste hindamisel ning arvestada detailplaneeringute koostamisel ja looduskaitseliste tegevuste kavandamisel ja korraldamisel.

Keskkonda mõjutavate tegevuste planeerimise ja keskkonnalubade väljastamise aluseks on detailplaneeringud (vajadusel viiakse läbi detailplaneerimise protsessi käigus keskkonnamõju

strateegiline hindamine). Keskkonnalubade väljastamisel määratakse arendajapoolne seirevajadus ja kohustus.

7. Leevendavad meetmed planeeringu elluviimiseks

7.1. Leevendavad meetmed looduskeskkonna, kaitstavatele loodusobjektide ja Natura alade säilimiseks.

Planeeringu rakendamisega ei kaasne looduskeskkonnas olulisi negatiivseid muudatusi, küll aga toob paljude ettepanekute elluviimine kaasa keskkonnaseisundi parandamise.

Ennetavad ja leevendavad meetmed:

- Hoonete ja infrastruktuuri ehitamine kavandatud kas olemasoleva asustusega aladele või nende lähedusse.
- Looduskaitsealale ning nende vahetusse lähedusse tootmisalasid jm olulise keskkonnamõjuga tegevust valla üldplaneeringuga ei kavandata

7.2. Leevendavad meetmed ranna- ja kaldapiirkonnas

Ennetavad ja leevendavad meetmed:

- Korduva üleujutusega ala piir on määratud 1 m kõrgusjoonega, millest tulenevalt on vastavalt Looduskaitseadusele laienenud ehituskeeluvööndi ulatus. Eelkirjeldatud meede on vajalik ennetamaks võimalikest üleujutustest tingitud kahjusid ehitistele, samuti ehitistest tulenevat võimalikku reostusohu üleujutuse korral.
- Määratud juurdepääsud rannaalale aitavad vältida liigset pinnase tallamist.
- Maade korrashoid ja jäätmete kogumine rannaalade kasutamisel.

7.4. Leevendavad meetmed rohevõrgustiku toimimiseks

Konfliktialadel on ette nähtud maantee projekteerimisel tagada liiklusohutus ja rohevõrgustiku toimimist tagavad meetmed:

- Loomaläbipääsude rajamine;
- Loomatarade jt. võtete kasutamine, mis suunavad metsloomi ületama teed ohutumas kohas;
- Liiklejate käitumise reguleerimine - kiiruspiirangud, hoiatusmärgid

7.5. Leevendavad meetmed sotsiaal-majandusliku ja kultuurikeskkonna toimimiseks

Ettevõtluse arengu seisukohalt probleemiks olevate vabade maade ja investeerimisobjektide vähesust aitab leevendada tootmis- ja puhkemajanduseks sobivate alade planeerimine.

Samuti on probleemina toodud avalike teenuste säilimine ja selleks vajalike sotsiaalse infrastruktuuri objektide olemasolu. Üldplaneering säilitab olemasolevad sotsiaalse funktsiooniga maa-alad (üldkasutatavate hoonete maa, looduslik puhkehaljasmaa, suplus- ja ujumiskohad jne), seega planeering muutusi sotsiaalse infrastruktuuri osas kaasa ei too. Avalike teenuste kättesaadavus ja kvaliteet mõjutab oluliselt inimeste elu- ja töökoha valikut.

Rahvastikuprotsess – elanike arvu vähenemine võib tulevikus mõjutada kohalike teenuste kättesaadavust. Leevendavaks meetmeks on kasvav suveelanike (osajaelanike) osakaal, millest tulenevalt on määratud rannäärased alad elamumaa ja loodusliku puhkehaljasmaa juhtfunktsiooniga maa-aladeks.

7.6 Ennetavad meetmed maastike ja kultuuripärandi säilimiseks

Väärtuslikke maastikke ja kultuurilis-ajaloolisi väärtusi ohustab peamiselt põllumaa söötijätmine ja külade tühenemine, mis toob kaasa endiste avatud alade võsastumise ning hoonete lagunemise. Leevendavaks meetmeks on elamute hooajaline kasutamine osajaelanike poolt, kes mitmekesistavad külade sotsiaalset ja kultuurielu ning parandavad külade heakorda. Leevendavaks meetmeks on ka talumajade kasutusele võtmine alalise elukohana, näiteks pensionieas olevate või kaugtööd tegevate elanike poolt. Eeldada võib, et järjest enam taasasustatakse aastaringse elukohana vanemate ja vanavanemate elamuid või talusid.

Ohuks on uute, kultuur-ajaloolisest taustast lähtuvalt konkreetse maastikku mittesobivate ehitiste rajamine. Samuti probleemiks olevad maastikku muutvad tegevused on ka hoonete, turismirajatiste ja teede ehitamine, veekogude reguleerimine, maade ümberkruntimine jne. Loodusväärtusi ohustavad nende osade või terviku ülemäärane kasutamine, millega rikutakse ökosüsteemide tasakaalu.

Eelkirjeldatu puhul on leevendavateks meetmeteks:

- Külaseltside ja elanike kaasamine ning osalemine detailplaneeringute koostamisel ja projekteerimistingimuste väljastamisel.
- Väärtusliku loodusega aladel sobilike meetodite kasutamine ja vajadusel ajaliste piirangute seadmine tulenevalt looduskonnast ja elanike ettepanekutest.
- Loodussõbraliku ehitusviisi eelistamine, kasutades ökoloogilisi materjale ja tehnikaid.
- Metsaala hoonestamisel kõrghaljastuse hindamine ja väärtuslike puude säilitamine.
- Puhkemajanduse suunamine ja korraldamine sh teabe süsteemne jagamine eesmärgiga looduses liikumist ja puhkekasutust reguleerida.
- Tallamisõrna pinnasega matkateedele ja -radadele laudteede rajamine.
- Ökoturismi arendamine.
- Kasutusest väljalangenud hoonete taaskasutusse võtmine

7.7 Leevendavad meetmed välisõhu kvaliteedi hoidmiseks ja kliimamuutuste ennetamiseks

Planeeringu rakendamisega kaasnev ehitustegevus avaldab lühiajalist ja lokaalset mõju piirkonna müratasemele, mille puhul on leevendavaks meetmeks ehitustegevusele ajaliste ja tehnoloogiliste piirangute seadmine.

Tööstus- ja tootmisettevõtete puhul on leevendava meetmena seatud tootmisele ja ettevõtlusele vastava valdkonna õigusaktidega (välisõhukaitse seadus jm) välisõhukaitset tagavad tingimused, millest lähtutakse projekteerimistingimuste ja keskkonnalubade väljastamisel.

Planeeritava ala õhukvaliteeti ja mürataset mõjutab oluliselt rahvusvahelisel põhimaanteel T4 (E67) (Via Baltica) prognoositav liiklussageduse tõus, mis aga ei sõltu Häädemeeste valla

üldplaneeringu rakendamisest. Leevendavaks abinõuks transpordi mõju vähendamiseks õhukvaliteedile ja müratasemele on transpordivahendite tehnoloogiline täiustamine ja keskkonnasõbralike tehnoloogiate arendamine ja rahvusvaheline ja riiklik õiguslik regulatsioon ja järelevalve.

7.8 Leevendavad meetmed põhja- ja pinnavee kvaliteedi säilitamiseks

Mõju pinna- ja põhjaveele avaldavad üldplaneeringu järgsed uued arenduspiirkonnad, mille puhul asustuse kompaktne planeerimine võimaldab lahendada ka ühiselt vee- ja kanalisatsiooni. Hajaasustuses tuleb vee- ja reoveekäitluse mõjude vältimiseks silmas pidada, et peetaks kinni kõigist keskkonnanõuetest ja tingimustest. Pinna- ja põhjavee kvaliteeti mõjutab põllumajanduslik tegevus, ennekõike lautade sõnnikumajandus, mille puhul on abinõuks olemasolevate lautade sõnnikumajanduse nõuetele vastavusse viimine ning uute lautade ehitamisel kehtivate keskkonnanõuete arvestamine. Põllumajanduse intensiivistumist ja sellega kaasnevaid võimalikke mõjusid üldplaneeringu elluviimisel ette näha ei ole.

7.9 Leevendavad meetmed jäätmekäitluse mõjudele

Jäätmekäitluse keskkonnamõju leevendamiseks on vaja rakendada tegevusi, mis aitavad korrastada jäätmekäitlust, suurendada jäätmete sortimist ja taaskasutust. Jäätmekavaga kavandatud jäätmetekke vähendamine, tekkekohas sortimine ja jäätmete taaskasutamine aitavad kaasa jäätmete lõppkäitlemise keskkonnamõjude vähendamisele, samuti väheneb taastumatute loodusvarade kasutamine ja sellest tingitud keskkonnamõjud.

Kaasaegse jäätmekäitluse arendamine ei ole üksnes tehniline, vaid ka sotsiaalne probleem. Jäätmekäitluse keskkonnamõju ennetavaks meetmeks on elanike kaasamine, koolitamine, motiveerimine ja selgitustöö.

7.10 Meetmed elamu- ja ettevõtlusalade ja tehnilise infrastruktuuri mõjude leevendamiseks:

- Ehitusaladel säilitada väärtuslikku haljastust ja looduslikku pinnareljeefi.
- Uutele ehitistele eelistada väärtuslike vanade hoonete rekonstrueerimist või restaureerimist lähtudes piirkonna iseloomust.
- Ehitusaladel tagada kõrghaljastuse piisav osakaal.
- Väärtusliku loodusega aladel kasutada sobilikke meetodeid ja vajadusel seada ajalisi piiranguid tulenevalt looduskeskonnast ja elanike ettepanekutest.
- Eelistada loodussõbralikku ehitusviisi kasutades ökoloogilisi materjale ja tehnikaid.
- Metsaala hoonestamisel hinnata kõrghaljastus ja säilitada väärtuslikud puud.
- Reovee juhtimine puhastusseadmetesse vähendab piirkonna reostuskoormust.
- Reovee- ja jäätmekäitlusrajatised paigutada aladele, kus need kõige vähem ohustavad keskkonda. Selleks teostada uuringud leidmaks asukohti nõuetekohaste puhastusseadmete rajamiseks.
- Edendada elanike keskkonnateadlikkust – koolitused, keskkonnaharidus.

8. Avalikkuse kaasamine KSH protsessi

Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneeringu ja KSH koostamise käigus on viidud läbi neli (neist kaks avalikku) arutelu/seminari.

Esimesed kaks arutelu toimusid rühmatööna vallavalitsuse, maavalitsuse ja erinevate ametkondade ametnikele, et kaardistada lähteprobleeme ja valmistada ette probleemküsimusi avalikul arutelul kaalumiseks. Ühel töörühma arutelul oli teemaks rohevõrgustiku toimimine. Rohevõrgustiku lahenduse leidmisel olid abiks kohalike jahiseltside esindajad.

Lähteseisukohtade avalikul arutelul tutvustati algatatud üldplaneeringu lähteseisukohti ning elanikel oli võimalik arutada neile olulisi probleeme.

Väärtuslike põllumaade määramiseks kaasati valla põllumajandusettevõtete esindajad.

Teisel avalikul arutelul tutvustati eskiislahendust ja KSH -d ning osapooled esitasid arvamusi planeeringulahenduse kohta.

Üldplaneeringu ja KSH koostamisel osalesid Häädemeeste valla elanikud (lähteseisukohtade ja üldplaneeringu eskiislahenduse ning avalikustamisel toimunud arutelud), Pärnu Maavalitsuse ja Keskkonnaameti spetsialistid, Häädemeeste vallavolikogu liikmed ning valla ametnikud ja spetsialistid.

Rannaalade osaüldplaneeringu avalikustamine on planeeritud 2016. aasta alguses. Planeeringu ja KSH avalikustamine toimus XXX ja kolmas avalik arutelu toimus XXX.

Häädemeeste valla üldplaneeringu ja KSH täiendamiseks ja parandamiseks ning koostöö edasiseks edukaks toimimiseks on moodustatud töörühm, milles osalevad Pärnu Maavalitsuse, Keskkonnaameti ja kohaliku omavalitsuse esindajad.

Mõjude hindamise kokkuvõte

Häädemeeste valla üldplaneeringu koostamisel ja planeeringuprotsessis on kaalutud erinevaid alternatiivseid lahendusi ning arvestatud planeeringuga kavandatava tegevuse võimalike mõjudega. Lahendus on kooskõlas Pärnu maakonnaplaneeringuga, arengukavade ja kehtivate õigusaktidega.

Häädemeeste valla arengukavaga kooskõlas arengustsenaarium, kus nähakse Häädemeeste rannikuala atraktiivse puhkepiirkonnana. Arengukava visioonis nähakse, et Häädemeeste on tegusa elanikkonnaga, kultuuripärandit ja elukeskkonda väärtustav hea mainega vald. Häädemeeste valla rannaalade üldplaneeringu ruumiline lahendus toetab arengukava. Planeering annab võimaluse väärtusliku elukeskkonna säilimisele ja arengule, hoiab ja väärtustab pärandkultuuri ja annab võimaluse mitmekesiseks kultuurieluks.

Häädemeeste valla üldplaneeringust tuleneb valdavalt positiivne mõju valla looduslikule, sotsiaalsele, kultuurilisele ja majanduslikule keskkonnale.

Häädemeeste valla üldplaneeringus kavandatud tegevused ei oma negatiivset mõju ning üldplaneering lähtub pikaajalistest positiivsetest elukeskkonna parendamise eesmärkidest ning säästva arengu põhimõtetest.

Kasutatud materjalid

BSR INTERREG III B project “Promoting Spatial Development by Creating COMmon MINdscapes - COMMIn” ESTONIA

http://commin.org/upload/Estonia/EE_Planning_System_in_Estonian.pdf

Glasson, J., Therivel, R. and Chadwick, A. (2005) Introduction to Environmental Impact Assessment, 3rd edition, UCL Press, London.

Kümne Balti mere piirkonna riigi valitsustevaheliste multilateraalse organisatsiooni VASAB 2010. Kättesaadav aadressil

http://www.vasab.org/conference/upload/dokumenti/vasab_vilnius_declaration_2009final.pdf

Lass, J. Ruumiline planeerimine.

http://www.siseministeerium.ee/public/ruumiline_planeerimine.pdf

Lankots, E. 2012. Vika suvilakooperatiivi dokumenteerimine. Koostatud projekti Eesti XX sajandi (1870-1991) väärtusliku arhitektuuri kaardistamine ja analüüs

<http://register.muinas.ee/file/architecture/1690.pdf>

Lankots, E. 2012. Pikniku suvilakooperatiivi dokumenteerimine. Koostatud projekti Eesti XX sajandi (1870-1991) väärtusliku arhitektuuri kaardistamine ja analüüs.

<http://register.muinas.ee/file/architecture/1689.pdf>

Noble, B. (2006) Introduction to Environmental Impact Assessment: a guide to principles and practice, OUP, Oxford.

Pöder, T. 2005. Keskkonnamõju ja keskkonnamõju riski hindamine.

<http://www.viru.peipsi.envir.ee/file/KMHkasiraamat.pdf>

Peterson, K., P. Kuldna. (koostaja) 2005. Rannalade väärtused ja nende kaitse. SEI väljaanne nr 7, SEI-Tallinn, 104 lk

Puusepp, R, Paaver, T. 2014. Uuring: „Asustuse arengu suunamise ülesande lahendamise võimalused maakonnaplaneeringus“.

https://www.siseministeerium.ee/public/Asustuse_suunamise_uuring.pdf

LISA 1. Kehtestatud detailplaneeringud rannaladel

Küla	Planeeringu nimi	Kehtestamise kuupäev
Jaagupi	Almoseni	17.09.2008 nr 50
Jaagupi	Joaranna	18.10.2006 nr 102
Jaagupi	Kikka	26.06.2005 nr 42
Jaagupi	Matsi	21.04.2010 nr 14
Jaagupi	Merekalda	15.04.2009 nr 32
Kabli	Häidma	26.11.2008 nr 79
Kabli	Kabli puhkemaja	14.08.2003 nr 38
Kabli	Koduõue, Tagasaadu ja Aasa	21.11.2007 nr 86
Kabli	Niiduvälja ja Aasavälja	07.10.2009 nr 64
Kabli	Metsanurga	21.11.2007 nr 85
Kabli	Pruuli	20.12.2006 nr 118
Kabli	Vahter-Mardi	19.12.2001 nr 63
Kabli	Vainu II	18.08.2003 nr 38

HÄÄDEMEESTE VALLA RANNALADE OSAÜLDPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU
STRATEEGILINE HINDAMINE

Kabli	Vainula	21.03.2007 nr 25
Majaka	Karumere	17.09.2008 nr 51
Majaka	Laigeste I	10.03.2004 nr 7
Majaka	Lemme	21.03.2010 nr 9
Majaka	Looderanna	22.08.2000nr 58
Majaka	Marteni	25.02.2009 nr 15
Majaka	Merelaane	19.12.2005 nr 119
Majaka	Meretee	16.08.2005 nr 68
Majaka	Rommelga ja Mihkli	19.12.2005 nr 118
Majaka		26.06.2014 nr 31
Metsapooles	Metsapooles koolimaja	21.03.2007 nr 23
	Metsapooles muutmine	18.06.2009 nr 49
Metsapooles	Teeäär	29.06.2007 nr 52
Metsapooles	Vaba, Väike-Vaba ja Uus-Vaba	17.09.2008 nr 53
Orajõe	Paju, Kase, Tamme	18.05.2011
Orajõe	Looderanna ja Paju	13.09.2006 nr 86
Orajõe	Vanaveski kinnistu ja selle lähiala	21.03.2012 nr 12
Penu	Ahvena, Angerja, Lesta, Koha, Rääme	29.06.2007 nr 50
Penu	Angervaksa ja Manneri	29.06.2007 nr 51
Penu	Jaksi	17.10.2007 nr 77
Penu	Kase	19.03.2008 nr 18
Penu	Liivimere	17.01.2007 nr 2
Penu	Männiku, Männiku I-XII	10.03.2004 nr 8
Penu	Neptuni	14.09.2005 nr 72
Treimani	Brakmani	29.06.2005 nr 43
Treimani	Kirsi ja Treimani	15.12.2010 nr 57
Treimani	Lea H ja Mereranna	22.09.2004 nr 62
Treimani	Liivamäe	14.08.2003 nr 38
Treimani	Mere ja Kalmani	14.08.2003 nr 38
Treimani	Meremetsa	25.02.2009 nr 16
Treimani	Otsa	15.11.2006 nr 105
Treimani	Pajukese	17.10.2007 nr 76